

Korinséké Pol kukmba viyaandén nyéngaa

Taale ani kundi ma vé

Korinmba tékwa Jisasna jémabaamba yaalan du dakwa ras Polké kapérandi kundi wandarén. Wandaka Pol vékundéka déku mawulé kapére yasékéyakén. Yandéka wa Korinsale kundi bulsékéréke deké nakapuk mawulé tawulé yamuké wa ani nyéngaa viyaandén.

Ani nyéngaanana taale kwaakwa tambékmba wa Pol kaapamba wandékwa, talimba Korinsat wandén néma kundiké. Wani kundi wamuké kalik yandén. Yate de déku kundiké kuk kwayétake déké kapérandi kundi wandaka wa wani néma kundi wandén det. Wandéka de déku kundi vékutake deku kapérandi mawulé yaasékandaka wa bulaa deké mawulé tawulé yandékwa.

Wani sapak Judia distrikmba tékwa Jisasna jémabaamba yaalan du dakwa musé aséké, yéwaaké, kakémuké yapatiye téndaka Pol wandéka yéwaa wéréjondarén dé det kuriye kwayéndénngé. Pol dé Korinséna mawulé wa kusorapndén de yéwaa kwayéndarénngé. (Sapta 8, 9mba ma vé.)

Ani nyéngaanana waambu tambékmba Pol paapu yate papukundi kwayékwa dunyanséké wa wandékwa. Wani dunyan yaae Korinmba yatéte wa Polké, Jisasna kundi kure yéndékwa jémabaaké waak kutmbendarén.

---

1 ¹ Got wunat wandéka wuné Pol Krais Jisasna kundi kure yaakwa du wa téwutékwa. Téte bulaa gunat wawutékwa nyéngama. Krais Jisasna jémabaamba yaale nana waayéka pulak tékwa du Timoti, wunale yaréte aané ani nyéngaa viyaatakéka gunéké. Guné Korinmba téte Gotna kundi yékunmba vékukwa du dakwa, guné Akaia provinsna nak gaayémba tékwa Gotna du dakwa akwi, gunéké waak wa ani nyéngaa viyaatakéka.

² Nana aapa Got gunéké sémbéraa yate gunat yékun yate, yéku mawulé kwayéte, Néman Du Jisas Krais gunéké wunga male yandu guné yékunmba yatékangunéngwa. Gorét wunga waatakuwutékwa.

Pol Gotna yé kavérékndékwa

³ Nané nana Néman Du Jisas Kraisna aapa Gotna yé ma kavérékngwak. Got wan du dakwaké sémbéraa yakwa du wa. Dé wan du dakwana

mawulé yékun yakwa du wa. ⁴Vakmi nak du dakwaké yaandu nané det yékun yananénngé, dé nana mawulé wunga yékun yandékwa. Vakmi nanéké yaandéka nanat yékun yandékwa pulak, det yékun yananénngé, dé nana mawulat wunga wa yékun yandékwa. ⁵Nané Jisas Kraisna du dakwa ténanga, vakmi déké talimba yaan pulak wa, bulaa némaamba vakmi nanéké yaandékwa. Yaandéka nané Kraisale nakurakmawulé yananga wa Got nana mawulat yékun yandékwa. ⁶Vakmi nanéké yaandéka nané kaangél kutnangwa gunéké. Gunat yékun yananu guné Gorale yékunmba téngunénngé, wa kaangél kutnangwa gunéké. Kaangél kutnanga wa Got nana mawulat yékun yandékwa. Guné waak kaangél kutnangwa pulak kaangél kurké yangunéngwa sapak, nanat véte apamama yate yéku mawulé vékungunénngé, wa Got nana mawulat yékun yandékwa. Yandu guna mawulat yékun yakanangwa. ⁷Wa vékusék-nangwa. Kaangél kutnangwa pulak, wa kaangél kurkangunéngwa. Kutngunu Got nana mawulé yékun yandékwa pulak, guna mawulat yékun yakandékwa. Wunga vékuséknangwa.

⁸Guné Jisas Kraisna jémbaamba yaale wuna aanyé waayéka nyangengu pulak tékwa du dakwa, nané Esia provinsmba ténanga nanéké yaan vakmiké vékusékngunénngé, wa mawulé yanangwa. Néma vakmi yaae nanat yaavan kurké yandén. Yandéka néma kaangél kutte nana mawulémba wanenén, “Kalmu bari kiyaaké nané?” Naananén. ⁹Wunga wate anga waak wanenén, “Kot vékukwa néma du de bari kiyaandarénngé wandén apu pulak wa, a ténangwa. Bari a kiyaakanangwa.” Wunga wananga nana kwaminyan bérunt. Wani vakmi nanéké yaandékwanngé Got yi naandén. Nané anga wakanangwa, “Got apamama wa yandékwa. Dé apamama yate wandéka wa kiyaan du dakwa taamale waaraope téndakwa. Nana mayé apa wan makalkéri mayé apa wa. Déku mayé apa wan némaan wa. Nané dat waatakunanu dé apamama yate nanat yékun yakandékwa.” Wunga wanenénngé, wani vakmi nanéké yaandékwanngé Got yi naandén.

¹⁰⁻¹¹Talimba késépéri apu wanenén, “Néma vakmi nanéké wa yaandékwa. Bulaa kiyaakanangwa.” Wunga wananga Got nanat yékun yandéka wa yékunmba yarénanén. Vakmi ras waak nanéké yaandu dé nanat nakapuk yékun yandu wa yékunmba tékanangwa. Wa vékuséknangwa. Guné nanéké Gorét waatakute wunga nanat yékun yangunu, Got waatakunguna kundi vékute nanat nakapuk yékun yandu nané yékunmba yarékanangwa. Wunga vékusékte, wunga yandénngé wa kaavérénangwa. Got nanat wunga yékun yandu, nané nakapuk yékunmba yarénanu, némaamba du dakwa véte, Gorké mawulé yate déku yé kavérék-ngandakwa.

Pol det paapu yamba yandékwe wa

¹²Nané ani muséké vékusékte mawulé tawulé yanangwa. Got nanéké sémbéraa yate nanat yékun yandéka nané gunale yaréte, nak

taalémba tékwa du dawkale yaréte, yéku yapaté yate yéku mawulé vékute, paapu yakapuk yate wa kurkale yarénanén. Wunga yaréte wa nana mawulé yamba vékunangwe wa. Got tiyaan yéku mawulé vékute wunga yate wa kurkale yarénanén. Wunga vékusékte wa mawulé tawulé yanangwa. ¹³⁻¹⁴ Gunéké viyaatakananén kundi guné véte yékunmba vékusékngunénngé wa viyaatakananén. Kundi nak yamba paakunangwe wa. Viyaatakananén kundi véte guné wani kundi yékunmba vékusékngangunéngwa. Bulaa nana jémbaa nana mawulé yamba yékunmba vékusékngunéngwe wa. Ayélapkéri male wa vékusékngunéngwa. Nana Néman Du Jisas waambule yaaké yakwa nyaa guné nanéké yékunmba vékusékngunénngé mawulé yanangwa. Wani nyaa nané gunéké mawulé tawulé yanangwa pulak, guné nanéké mawulé tawulé yakangunéngwa.

¹⁵⁻¹⁶ Guné nanéké mawulé tawulé yangunéngwanngé vékusékte, wuné Masedonia provinsét yéte taale guné véké wawutén. Masedonia yaasékatake waambule yaae gunat nakapuk véké wa wawutén. Wunga wate apu vétik gunat véte gunat yé kun yaké mawulé yawutén. Gunat vewutu guné wunat yé kun yangunu nané Judiat yékunmba yémuké wa wawutén.

¹⁷ Yénga guné wo, guna mawulémba? Wunga yaké watake, wunga yakapuk yate, wuné papukundi bulkwa du wuné to, kapuk yénga pulak wuté? Wunga yaké watake Gotna kundi vékukapuk yakwa du pulak wuté ték, kapuk yénga pulak? De paapu yate wandakwa, "Yaakanangwa." Wunga watake de yamba yaandakwe wa. De paapu yate wandakwa, "Katik yaaké nané." Wunga watake wa yaandakwa. ¹⁸ Wuné wani du pulak yamba yé wa. Wuné papukundi yamba bulwutékwé wa. Got apapu apapu yéku kundi wandéka wuné dé pulak yéku kundi apapu apapu wawutékwa. Yi wan wanana wa. Wuné, "Yaakawutékwa," naatake, wa yaakawutékwa. Wuné, "Katik yaaké wuté," naatake, wa katik yaaké wuté.

¹⁹ Wuné, Sailas, Timoti, wunga nané Gotna nyaan Jisas Kraiské gunat kundi kwayénanén. Dé paapu yakapuk yate nakurak kundi male wandékwa. Yéku kundi male wa wandékwa. Dé wandékwa pulak yakandékwa. Wuné déku jémbaamba yaale papukundi wakapuk yate yéku kundi male wawutékwa. ²⁰ Gotna kundiké wanangwa, "Yi wan wanana wa." Talimba Got nana gwaal waaraanga maandéka bakamat wandén, "Gunat yé kun yakawutékwa. Yi wan wanana wa." Wunga watake déku nyaanét wandéka dé nanat yé kun yandéka Gotna kundi wa sékérékndékwa. Jisas Krais nanat wunga yé kun yandéka nané akwi déku yémba Gorét waatakute Gotna yé kavérékte déku kundiké wanangwa, "Yi wan wanana wa." Naanangwa.

²¹ Wan Got dé mayé apa wa tiyaandékwa nanat. Tiyaandéka nané gunale apamama yate Kraiské yékunmba vékulakate déku kundiké, "Yi

wan wanana wa,” naanangwa. Wan Got nanat wandén wa, déku jémbaa yananénngé. ²² Wan Got dé nané Kraisna jémbaamba yaalan du dakwat wa wandén, nané déku du dakwa téte yéku yapaté yananénngé. Dé déku Yaamambi nanat tiyaandéka wa dé wulaae nana mawulémba randékwa. Randéka wa vékuséknangwa. Got déku Yaamambi wunga tiyaate nanat yé kun yate kukmba nanat yé kun yapékaré-kandékwa.

Pol deké bari yamba yéndékwe wa

²³ Got wuna mawuléché vékusékte anga waak wa vékusékndékwa. Papukundi yamba bulwutékwe wa. Wawutékwa kundi wan yéku kundi male wa. Wunga vékusékte gunat wakandékwa. Yaré ngunéngwanngé vékulakate, wuné gunat véké Korinét bari yamba yéwutékwe wa. Gunat némaanmba waaruwutu guna mawulé kapére yamuké kalik yate, wa gunéché bari yamba yéwutékwe wa. ²⁴ Gunéché apa tapa yamuké kalik yananén. Guné Krais Jisaské yé kun mba vékulakate déku kundiké, “Yi wan wanana wa,” naangunénga wa guna mawulé yé kun mba tépékaandékwa. Wunga tépékaandékwanngé vékusékte, wa nané wani muséché néma kundi gunat wamuké kalik yanangwa. Guna mawulat yé kun yananu guné yéku mawulé vékute guna du dakwale yé kun mba téngunénngé wa mawulé yanangwa.

2 ¹Anga wa wawutén, “Deké bulaa katik yéché wuté. Det nakapuk véte det nakapuk némaanmba katik waarruké wuté.” ²Wunga wate wuné gunéché yamba yéwutékwe wa. Wuna mawulé yé kun yandékwa gunéché. Yandéka wuné gunat waaruwutu guna mawulé kapére yamuké kalik yate, gunéché yamba yéwutékwe wa. Guna mawulé kapére yandu guné wuna mawulat yé kun yaké yapatimuké kalik yate, gunéché yamba yéwutékwe wa. ³Yate wuna mawulémba anga wawutén, “Korinsé Krais Jisaské wawutén kundi yé kun mba vékundarénngé wuna mawulé yé kun yandékwa deké. Yandéka, wuné ye kapérandi musé yaasékakapuk yandaru, wuné véte det waarrumuké kalik yawutékwa. Det waaruwutu dele wunale nana mawulé kapére yamuké wa kalik yawutékwa.” Wunga wate wuné gunéché yé kapuk yate gunéché nyéngaaamba viyaatakawutén. Guné taale kapérandi musé yaasékatake yé kun mba male yaré gunu wuné kukmba yaamuké mawulé yate wa gunéché nyéngaaamba viyaatakawutén. Guné taale yé kun mba yaré gunu wuna mawulé gunéché yé kun yandu guna mawulé wunéché yé kun yandénngé, wa gunéché nyéngaaamba viyaatakawutén. ⁴Gunéché viyaatakawutéka wuna mawulé wa kapére yan. Yandéka némaamba apu wa géraawutén. Yangunéngwa kapérandi musé gunat yaavan kutmuké wup yate wa géraawutén. Wani nyéngaa viyaatakate, gunéché néma mawulé yawutékwanngé vékusékngunénngé, wa mawulé yawutén. Guna mawulé kapére yandénngé, yamba mawulé yawutékwe wa.

Nak du yan kapérandi muséké nakapuk katik vékulakaké daré

⁵Wani du kapérandi musé yandéka wuné wani muséké géraa wutéka wuna mawulé kapére yan. Dé kapérandi musé yandéka guné ras wani muséké géraangunénga guna mawulé wa kapére yan. Guné akwi yamba géraangunéngwe wa. Dat némaanmba waaruomuké kalik yate wuné “Akwi” naakapuk yate, “Ras,” naawutékwa. ⁶Gunéké taale viyaatakawutén nyéngaa vétake guné némaamba du dakwa kapérandi musé yan duwat waarrute déké kuk wa kwayéngunén. Yaak. ⁷Déku mawulé sépélak yapékakapuk yamuké, dat nakapuk waarruké yambak. Yate déku mawulat yékun yate dat anga ma wangunék, “Yaak. Wani kapérandi yapaté wa yaasékaménén. Wan yékun wa. Bulaa yéku mawulé ma vékuménék.” Wunga watake yandén kapérandi muséké nakapuk vékulakaké yambak. ⁸Déku mawulé sépélak aapélak yapékakapuk yamuké, wa gunat wawutékwa. Guné dat ani kundi waak ma wangunék, “Ménéké néma mawulé yanangwa.” Wunga wangunu vékuséknawutékwa, guné wuna kundi vékungunéngwanngé.

⁹Gunéké vékusékngé wani nyéngaa talimba wa viyaatakawutén. Wuna kundi vékute wawutén pulak yaké guné kapuk? Bulaa wawutékwa pulak yangunéngwanngé vékusékte, wa gunat wawutékwa, wuna nak kundi vékungunénngé. ¹⁰Du yandarén kapérandi musé yaasékatake wani muséké bulaa kalik yandaru guné, “Yaak,” naate yandarén kapérandi muséké nakapuk vékulakaké yambak. Wunga yangunu wuné waak, “Yaak,” naate, yandarén kapérandi muséké nakapuk katik vékulakaké wuté. De wunat kapérandi musé yandaru wuné yandarén kapérandi muséké nakapuk katik vékulakaké wuté. Kraisna yémaba wate gunat yékun yaké we, wa wuné yandarén kapérandi muséké nakapuk katik vékulakaké wuté. ¹¹A vékuséknangwa. Satan nanat paapu yate nanat yaavan kurké wa mawulé yandékwa. Wunga vékusékte, dé nanat wunga yaavan kurkapuk yamuké, de yan kapérandi musé yaasékandaru nané yandarén kapérandi muséké nakapuk katik vékulakaké nané.

Troasmba Pol Taituské sémbéraa yandén

¹²Talimba wuné Troasét ye Kraiské déku yéku kundi kwayéké mawulé yawutéka nana Néman Du wandéka, wani gaayémba tékwa némaamba du dakwa wani kundi vékuké mawulé yandarén. ¹³Yandaka wuné wani gaayémba yamba tépékaawutékwé wa. Krais Jisasna jémabaamba wunale yaalan du, déku yé Taitus, déké wamba waakpatiye wuné déké sémbéraa yate wamba tékwa du dakwa yaasékatake déké waaklakét wa yéwutén, Masedonia provinsét.

**Got mayé apa kwayéndéka déku jémbaa
yakwa du apamama yate téndakwa**

¹⁴Nané Gotna yé kavéréknangwa. Nané Kraisale nakurakmawulé yate déku mayé apa kure ténanga Got nanat kure yéndékwa. Nana Néman Du

Jisas Kraisna mayé apa déku maamana mayé apat taalékérandéka nané dale apamama yate dale yé kunmba yénangwa, yéku yaambumba. Nané akwi genge gaayét yéte Kraisna kundi kwayénanga némaamba du dakwa déké vékusékndakwa. Yéku yaama yakwa gu yaama yeyé yaayandéka némaamba du dakwa vékundakwa pulak, wa némaamba du dakwa Kraiské kwayénangwa kundi vékute déké vékusékndakwa.

¹⁵ Nané Kraisale nakurakmawulé yate Krais Gorké kwayéndékwa yéku yaama yakwa gu pulak wa yaténangwa, Gotna ménimba. Yaténanga de Gorké yénangwa yaambumba yékwa du dakwa, lambiyakngé yandakwa yaambumba yékwa du dakwa waak nanat véte wa Kraiské vékulakandakwa. ¹⁶ Gorké yénangwa yaambumba yékwa du dakwa nanat véte nana kundi vékundaka, wa nané yéku yaama yakwa gu pulak deku ménimba ténanga de Kraiské vékulakate wa vékusékndakwa. Krais det yékun yandu Got det kéraae kure yékandékwa déku gaayét. Kure yéndu dale rapéka-kandakwa apapu apapu. Wunga vékusékndaka lambiyakngé yandakwa yaambumba yékwa du dakwa nanat véte kwayénangwa kundi vékundaka deku mawulé kapére yandékwa. Duna pusaamba yaalakwa yaama pulak vékundaka mawulé kapére yakwa pulak, wa wani du dakwana mawulé kapére yandékwa. Yandéka de Kraiské vékulakate déké kuk kwayétake wa vékusékndakwa. Krais det yékun yakapuk yandu de lambiyakngé yandakwa yaambumba yépékaate Gorale rakapuk yate apakmba rate kiyaan du dakwana taalémba rapéka-kandakwa. Wunga wa vékusékndakwa. Nané kapmang apamama yate wani jémbaa yaké yapatinangwa. Got nanat mayé apa tiyaandéka wa wani jémbaa yanangwa.

¹⁷ A vékusékngunéngwa. Némaamba du dakwa paapu yate yéwaa kéraaké wate wa akwi genge gaayét yéte Gotna kundi kwayéndakwa. Nané de pulak yamba yanangwe wa. Got déku jémbaa yananénngé nanat wandéka nané Kraisale nakurakmawulé yate, Gotna ménimba téte, yéku mawulé vékute, papukundi wakapuk yate yéku kundi wate, wa Gotna kundi baka wanangwa. Wunga yanangwanngé wa vékusékngunéngwa.

Kulé kundi vékute jémbaa yakwa dunyan

3 ¹ Wani du pulak yakapuk yanangwanngé wate, nané nana yé kavérékmuké kalik yanangwa. Wani kundi wate nané ani kundi yamba wanangwe wa, “Korinsé kalmu nané vésékngapuk yate nana kundi vékukapuk yaké daré? Du ras nak gaayét yéte nyéngaa ras kure yéndakwa. Wani nyéngaa ani kundi wa kwaakwa: Ani nyéngaa kurkwa du yéku du wa. Deku kundi ma vékungunék. Wunga pulak nyéngaa kure yaakapuk yananu Korinsé nana kundi vékuké daré kapuk?” Guné nanéké vékusékngunéngä, wa wani kundi yamba wanangwe wa. Nané wunga pulak nyéngaa kure yaakapuk yananga

wa akwi gaayémba tékwa du dakwa nana kundi vékundakwa. ² Guné wunga viyaatakandarén kundi pulak wa téngunéngwa. Akwi du dakwa gunat véte anga wandakwa, “De Pol béra kundi vékute yéku musé male yandakwa. Yandaka a vékuséknangwa. Pol béré yéku jémbaa wa yandakwa.” Wunga watake wa nana kundi vékundakwa.

³ Krais déku kundi nana mawulémba viyaatakandéka wa gunat déku kundi wanangwa. Wananga guné nana kundi vékute Kraisna jémbaa yate guné Krais viyaatakan nyéngaa pulak wa téngunéngwa. Yi wan wanana wa. Wunga téngunéngaa akwi du dakwa gunat véte anga wandakwa, “Pol béré wan kundi wan yéku kundi wa. Got deku jémbaaké mawulé yandékwa.” Naandakwa. Talimba Moses Gotna kundi matumba viyaatakandén, du dakwa Gotna kundi vékute wandén pulak yandarénngé. Krais déku kundi guna mawulémba wa taakandén. Taakandéka guné déku kundi yé kunomba vékute wandékwa pulak wa yangunéngwa. Yangunéngaa nak du dakwa gunat véte anga vékusékdakwa. Apapu apapu rapékakwa du Gotna Yaamambi nana mawulémba wulaae rate nanat wandéka wa déké yéku jémbaa yanangwa.

⁴ Nané Gorké vékusékte wa wani kundi wanangwa. Krais nanat yé kun yandéka Gorké yé kunomba vékulananga dé nanat mayé apa tiyaandéka déké yéku jémbaa yanangwa. ⁵ Nané nana kapmang apamama yate déké yéku jémbaa yaké yapatinangwa. Got apamama yate mayé apa tiyaandéka wa déké yéku jémbaa yanangwa. ⁶ Got nanat wa wandén, du dakwat kéraaké yandékwa kulé kundi nak du dakwat kwayénanénngé. Watake nanat mayé apa tiyaandén, wani jémbaa yananénngé. Got wan kulé kundi, wan déku nyéngaamba kwaakwa apakundi yamba yé wa. Got wan kulé kundi wan déku Yaamambi du dakwana mawulémba wulaae rakwa kundi wa. Got talimba wan apakundi wa du dakwa yan kapéremusé det wakwasnyéndékwa. Wani du dakwa wani apakundi vékute wandékwa pulak yaké yapatite, Gotna ménimba yéku musé yakwa du dakwa téké yapatiye, wa lambiyak-ngandakwa. Gorale katik rapékaké daré. Gotna Yaamambi du dakwana mawulémba wulaae randéka wa de Gorké yénangwa yaambumba yéndakwa. Wani du dakwa Gorale rapéka-kandakwa apapu apapu.

⁷⁻⁸ Talimba Got déku apakundi matumba viyaatakandén. Wani sapak Got néma yaa vérékte kaalékwa pulak wa yandén. Yandéka Moses Gotna ménimba téndéka déku saawi waak yaa vérékte kaalékwa pulak yan. Taale némaan yan. Kukmba makal yan. Yandéka Moses Israel du dakwat Gotna apakundi wandéka de déku saawi véké yapatindarén. Wani apakundi du dakwa lambiyakngé yandakwa yaambu wa wakwasnyéndékwa. Moses wani kundi det wandéka déku saawi yaa vérékte kaalékwa pulak yan. Nané Gotna kulé kundi kwayéte Gotna

Yaamambiale Gotna jémbaa yate, yénga pulak téké nané? Gotna kulé kundi déku apakundit taalékéra ndénngé, nané apapu apapu yaa vérékte kaalékwa pulak kurkale yapéka-kanangwa.

⁹ Got wani apakundi Mosesét wa wandén. Wandéka Moses du dakwat kwayéndéka de wani kundi vékute yandarén kapéremuséké vékusékdarén. Vékusékte de yéku musé yamba yandakwe wa. Lambiyakngé yandakwa yaambumba wa yéténdarén. Yéte anga vékusékdarén. Got wandén kundi wan yéku kundi wa. Wan néma kundi wa. Wunga vékusékdarén. Got kulé kundi nanat wandéka wani kundi wate anga wanangwa, “Gotna Yaamambi guna mawulém̄ba wulaae randu guné Gotna ménimba yéku musé yakwa du dakwa tékangunéngwa. Téte Gorké yénangwa yaambumba yékangunéngwa.” Wunga wananga nak du dakwa anga wandakwa, “Wani kulé kundi wan yéku kundi male wa. Wan néma kundi wa.” Wunga wandaka a vékuséknangwa. Got déku Yaamambiké wandén kulé kundi Mosesét taale wandén kundit wa taalékéran.

¹⁰ Moses du dakwat Gotna apakundi wandéka anga wandarén, “Wani kundi wan yéku kundi wa. Néma kundi wa.” Wunga wandaka Got kulé kundi wandéka bulaa anga wanangwa, “Wani kulé kundi wan yéku laku kundi wa. Wan néma kundi wa. Nané wani kulé kundi ma vékukwak.” Wunga wate a vékuséknangwa. Got wan kulé kundi taale wandén kundit wa taalékéran. ¹¹ Got taale wandén kundi kukmba késké yandékwangé vékusékte wa anga wandarén, “Wan yéku kundi wa. Néma kundi wa.” Wunga wandaka Got wan kulé kundi apapu apapu rapékaké yandékwangé vékusékte wa anga wanangwa, “Wani kulé kundi wan yéku laku kundi wa. Néma mayé apa tiyaakwa kundi wa.” Wunga wate a vékuséknangwa. Got wan kulé kundi taale wandén kundit wa taalékéran.

¹² Got wan kulé kundi apa tapa yate rapékaké yandékwangé vékusékte, nané wup yakapuk yate, apamama yate wa wani kundi nak du dakwat kwayénangwa. ¹³ Nané Moses talimba yan pulak yamba yanangwe wa. Déku saawi yaa vérékte kaalékwa pulak yandéka dé Israel du dakwat watake déku saawi laplapét saaptépéndén. Déku saawi taale yaa vérékte kaalékwa pulak yate kukmba yakélak pulak kaaléndéka wani du dakwa de vémuké wa dé kalik yate déku saawi laplapét saaptépéndén. Moses wunga yandéka nané nak pulak yanangwa. Wanangwa kundi késkapuk yate rapékaké yandékwangé vékusékte, wa apamama yate paakukapuk yate wani kundi kwayénangwa.

¹⁴ Laplapét musé nak saaptépéndéka paakwe kwaandéka nané wani musé véké yapatinangwa pulak, wa de Israel du dakwa talimba Moses wan kundiké yamba yékunmba vékusékdakwe wa. Bulaa waak Israel du dakwa Got wandéka Moses wan apakundi vékute de wani kundiké yamba yékunmba vékusékdakwe wa. Kraisale nakurakmawulé yakwa

du dakwa male wa wani kundiké yékunmba vékusék-*ngandakwa*.

¹⁵ Bulaa yarénangwa sapak Israel du dakwa némaamba wa Gotna kundi bulndakwa gaamba jaawuwe vékundakwa, néma du Moses wan apakundi nyéngaamba véte némaanmba wandaka. Vékute wani kundiké yékunmba vékusékngé yapatindakwa. Laplap saaptépéndén musé véké yapatinangwa pulak, wa de wani kundiké yékunmba vékusékngé yapatindakwa.

¹⁶ Du dakwa yandarén kapéremuséké kuk kwayétake nana Néman Duké yékunmba vékulakate de Moses wan apakundiké kurkale vékusék-*ngandakwa*. Laplapét musé nak saaptépétake raapindaka nané wani musé kurkale vénangwa pulak, wa de nana Néman Duké yékunmba vékulakate Moses wan apakundiké kurkale vékusék-*ngandakwa*. ¹⁷ “Néman Duké,” wate wa Gotna Yaamambiké wawutékwa. Gotna Yaamambi du dakwana mawulémба wulaae randéka Moses wan apakundi wani du dakwana mawuléké apamama yamba yandékwe wa. Yandéka de kalapusmba kwaae kaapat yaalan du pulak, wa yéku mawulé vékute kurkale yaréndakwa.

¹⁸ Nané Jisas Kraisna jémbaamba yaalan du dakwa, nana mawulémба Gotna Yaamambi wulaae randéka wa nana Néman Du pulak wa ténangwa. Téte nané nana saawi laplapét saaptépékapuk yanangwa pulak yananga, nak du dakwa nanat véte nana Néman Duké wa vékusékndakwa. Saawi vénakwa glas duna gasnyé gasnyé wakwasnyéndékwa pulak, wa nana Néman Du wakwasnyénangwa det. Wakwasnyénanga de nanat véte vékusékndakwa. Nana Néman Du wan apa tapa yakwa du wa. Nyaa véte kaalékwa pulak yakwa du wa. Nané dale nakurakmawulé yate dé pulak yakélak yakélak némaan yananga de nanat véte déké vékusékndakwa. Nané wunga yalakét ye ye kukmba némaan ye dé pulak male tékanangwa. Téte nané waak apa tapa yate nyaa véte kaalékwa pulak yakanangwa. Nana Néman Du Gotna Yaamambi nanat yéku yapékandu nané wunga yakanangwa.

Kraisna kundi kure yékwa dunyansé wan képmaat yandarén aké pulak wa

4 ¹ Got nanéké sémbérraa yate wa nanat wani jémbaa tiyaandén.
Tiyaandéka nané wani jémbaa yamuké yamba saalakunangwe wa.
² Nané kapéremuséké, nékéti yananén muséké waak wa kuk kwayénanén. Nané paapu yamba yanangwe wa. Gotna kundi yékunmba kwayénangwa. Kwayéte nak pulak kundi yamba wanangwe wa. Gotna ménimba téte déku kundi male wa akwi du dakwat kaapamba kwayénangwa, deku mawulémба vékulakate kwayénanén kundiké, “Yi wan wanana wa,” naate wanngé vékusék-ndarénngé. ³ Wunga kundi kwayéte anga vékuséknangwa. Wani kundiké yékunmba vékusékngapuk yakwa du

dakwa wa lambiyakngé yandakwa yaambumba wa yéténdakwa. ⁴ Gotna kundi vékukapuk yakwa du dakwana néma du, Satan, dé kwayénangwa kundiké yé kunmba vékuséknangapuk yakwa du dakwana mawulé wa taakatépédén, de Jisas Kraiské kundi vékukapuk yandarénngé. Dé deku mawulé wa taakatépédén, de wani yéku kundi vékukapuk yate nyaamba tékapuk yandarénngé. Dé deku mawulé wa taakatépédén, Jisas Krais Got pulak yatéte apa tapa yate yéku du téndékwannngé de vékuséknangapuk yandarénngé. ⁵ Nané du dakwat Gotna kundi kwayéte, de nana yé kavérékndarénngé yamba vékulakanangwe wa. Det anga wanangwa: Jisas Krais wan nana Néman Du wa. Nané Jisaské néma mawulé yate déku yé kavérékte guna jémbaa yakwa du wa ténangwa. Naanangwa. ⁶ Talimba, gaan male ye tan sapak Got anga wandén, “Yé ma gétndu. Nyaa ma téndu.” Wunga wandéka yé gére nyaa tan képmaamba. Bulaa Got wandéka nana mawulémba nyaa téndékwa. Téndéka nané talimba ganngumba téte Gorké vékuséknangapuk ye, bulaa nyaa kaalékwambé yatéte, Jisas Kraisét véte Gotna mayé apaké wa vékuséknangwa. Got apa tapa yate nyaa véte kaalékwaa pulak yandékwannngé, nané Jisas Kraisét véte wa Gorké vékuséknangwa.

⁷Nané wunga vékuséknanga nana mawulé yé kunmba téndékwa. Téndéka Jisas Kraisna kundi wananga nana sépé apamama yamba yandékwaa wa. Képmaat yandarén aké matumba vaakére bari pulaape késkwa pulak, nana sépé apamama yakapuk yandéka wa bari kiyaakanangwa. Nana sépé apamama yakapuk yandéka nak du dakwa nanat véte nanékké anga wandakwa, “De deku néma du Gorké apanjémaba yate démba wa mayé apa kéraandakwa. Deku kapmang yamba apa yandakwe wa.” Wunga wate wa vékuséknangapuk, Got néma apa tapa yandékwannngé. ⁸⁻⁹Nané Jisas Kraisna kundi kwayé nanga déku maama nanat kapérandi musé yandaka néma kaangél kutnangwa. Kutnanga nana mawulé yamba yaavan kutndakwe wa. Nakurak apu nakurak apu nané vékuséknangapuk yate wanangwa: Yéngá pulak yaké nané? Kamu musé dé yéku musé? Kamu musé dé kapérandi musé? Wunga vékulakate nané Kraisna jémbaakeké kuk yamba kwayénangwe wa. Némaamba du dakwa nana maama téndaka Got nanat yamba yaasékandékwaa wa. Némaamba du dakwa nanat viyaandaka nané yamba lambiyaknangwe wa.

¹⁰Talimba du ras Jisasét viyaandéknangapuk. Viyaandaka nané Jisasna jémbaa yate genge gaayét yénanga apapu apapu nanat waak viyaandéknangapuk mawulé yandakwa. Nané wunga yanangwa, nak du dakwa nana jémbaa véte Jisas nana mawulémba wulaae randékwannngé vékuséknangapuk. ¹¹Nané Jisasna jémbaa kutnanga nak du dakwa kalik yate nanat viyaandéknangapuk mawulé yandakwa. Wani vakmi nanékké yaandékwaa, nak du dakwa nanat véte Jisas nana mawulémba wulaae randékwannngé

vékuséknadarénngé. ¹² Nané Jisas Kraisna kundi kwayénanu nanat viyaaké mawulé yandaru wa nané bari kiyaakanangwa. Guné kwayénanén kundi vékute kulémawulé kéraae Gorale rapéka-kangunéngwa apapu apapu.

¹³ Talimba du nak ani kundi Gotna nyéngaamba wa viyaatakandén anga: Wuné Gorké yékunmba vékulakate déku kundiké, “Yi wan wanana wa,” naawutén. Naate nak du dakwat déku kundi kwayéwutén. Wunga viyaatakandéka nané dé pulak téte, nané waak Gorké yékunmba vékulakate déku kundiké wanangwa, “Yi wan wanana wa.” Naate wa nak du dakwat déku kundi kwayénangwa. ¹⁴ Anga wa vékuséknangwa. Got wandéka Néman Du Jisas nakapuk taamale wa waarpndén. Got wunga watake nakapuk wakandékwa, nané nakapuk taamale waaraape Jisasale rananénngé. Got nané kéraate gunat waak kéraae nané akwi kure yékandékwa Jisaské. Wunga vékusékte wa Gotna kundi kwayénangwa. ¹⁵ Kwayénanga de kalik yate nanat kapérandi musé yandaka wa yi naanangwa. De nanat kapérandi musé yandaru nané apamama yate yékunmba ténanu, wa guné nanat véte guné waak apamama yate yékunmba tékanguéngwa. De nanat kapérandi musé yandaru nak du dakwa waak Gorké kundi vékukandakwa. Vékundaru kukmba némaamba du dakwa Gorké kundi vékute, vékusék-ngandakwa. Deké sémbérraa wa yandékwa. Vékusékte de Gorké mawulé tawulé yate déku yé kurkale kavérék-ngandakwa. Wani muséké akwi vékulakananga de nanat kapérandi musé yandaka wa yi naanangwa.

¹⁶ Got wandu nané nakapuk taamale waaraape Jisasale rapékaké yanangwanngé vékulakate, nané déku jémbaa yamuké yamba saalakunangwe wa. Nana sépé yakélak yakélak kiyaate apamama yamba yandékwe wa. Nana kwaminyan kiyaakupuk yate akwi nyaa Gotna Yaamambimba mayé apa wa kéraandékwa. ¹⁷ Nanéké yaakwa vakmi wan ayélapkéri-sékéyak wa. Wani vakmi bari yékandékwa. Katik kulémbo rapékaké dé. Wani ayélapkéri vakmi taale yaandu kukmba kurkale wa rapéka-kanangwa. Gorale apapu apapu kulémbo rapékate, dé nyaa véte kaalékwa pulak nané waak wunga yaké yanangwa musé wan néma musé wa. Nanéké yaakwa akwi vakmit wa taalékéra-kandékwa. ¹⁸ Nané du dakwa vékwa muséké yamba vékulakanangwe wa. Du dakwa vékupuk yakwa muséké vékulaka vékulaka naanangwa. Du dakwa vékwa musé wan képmaamba rate rapékakupuk yakwa musé wa. Du dakwa vékupuk yakwa musé wan Gotna gaayémba rate apapu apapu rapékakwa musé wa. Nané Gotna gaayémba téte apapu apapu rapékakwa muséké vékulakate, wa Gotna jémbaa yamuké yamba saalakunangwe wa.

Gorale kurkale rapékaké yandakwanngé vékuséknadarén wa

5 ¹ Nané anga vékuséknangwa. Nana sépé wan bare pulak wa. Bare kwaaré vétik nakurak male wa kwaandékwa. Bare jaangwa ye bari

késkwa pulak, nana sépé bari biyaawuwe késkandékwa. Nané kiyaae kulé sépé kéraae nakapuk taamale waarape Gotna gaayém̄ba rapéka-kanangwa. Kéraaké yananangwa kulé sépé wan apamama yakwa sépé wa. Rapékakwa sépé wa. Biyaawukapuk yakwa sépé wa. Got wani kulé sépé ye wani yéku sépé nanat tiyaakandékwa. Wani sépé wan képmaamba kure ténangwa sépé pulak yamba yé wa. Wunga wa vékuséknangwa.

²Nané ani képmaamba téte képmaana sépé kure wani sépéké wa kalik yanangwa. Nané waare Gotna gaayém̄ba rate tiyaaké yandékwa kulé sépé kéraaké wa néma mawulé yanangwa. ³Yate kulé sépé kéraaanau nana kwaminyan baka katik téké dé. ⁴Nané képmaana sépé kure ténanga kaangél yapékandékwa nanat. Yandéka nané kulé sépéké mawulé yanangwa. Nané anga yamba wanangwe wa: Nané sépé kure tékapuk yananu nana kwaminyan male téndénngé mawulé yanangwa. Wunga wakapuk yate anga wanangwa: Kiyaae nané Gotmba kulé sépé kéraaké wa mawulé yanangwa. Ani képmaana sépé bari biyaawundékwa. Kulé sépé rapéka-kandékwa. Kulé sépé ani képmaana sépat wa taalékéra-kandékwa. Nané kulé sépé kéraae Gorale apapu apapu yé kunmba rapéka-kanangwa. Wunga wanangwa. ⁵Nané kulé sépé kéraae wunga rananénngé Got wa wandén. Watake nanat déku Yaamambi tiyaandén, nané wunga yé kunmba rapékaké yanangwanngé vékusék-nanénngé.

⁶Got déku Yaamambi wunga tiyaandéka nana mawulémba wulaae randéka nana mawulé apamama wa yandékwa. Yandéka wup yamba yanangwe wa. Yéku mawulé vékute vékuséknangwa. Nané ani képmaana sépé wayéka kure yatéte wa nana Néman Duwale déku gaayém̄ba yamba ranangwe wa. ⁷Nané dé vékapuk yate, dé wandén pulak yaké yandékwanngé yé kunmba vékulakate wa wunga vékusék-nangwa. ⁸Ani képmaana sépé yaasékatake nana Néman Duwale déku gaayém̄ba raké mawulé yate, wup yakapuk yate, nana mawulémba apamama yanangwa. ⁹Yate anga wanangwa: Nané nana Néman Du mawulé yakwa jémbaa male ma yawkwak. Nané ani képmaana sépé kure téte ani képmaamba wayéka yatéte mawulé yandékwa jémbaa male ma yawkwak. Nané kulé sépé kéraae dale déku gaayém̄ba rate dé mawulé yakwa jémbaa male ma yawkwak. Wunga wate wani jémbaa male yakanangwa. ¹⁰Anga vékuséknangwa. Kukmba Krais néma kot vékute néma du raké yandékwa sapak nané akwi saakiye déku ménimba tékanangwa. Ténanu dé ani képmaana sépé kure téte yananén musé waambule kaatakandékwa. Nané yéku musé yamunaananu, wa dé nanat yéku musé kaatakandékwa. Nané kapérandi musé yamunaananu, wa dé nanat yananén kapérandi musé yakatakandékwa. Wunga vékusékte nané nana Néman Du mawulé yakwa jémbaa male ma yawkwak.

De Gorale nakurakmawulé yate téndarénngé wa wandékwa

¹¹Nana Néman Du néma kot vékute néma du raké yandékwanngé vékusékte, nané yé kunmba vékulakate déké mawulé yanangwa. Yate

yékéyaakmba tékwa du dakwa Gotna kundi yékunmba vékundarénngé, wa néma jémbaa yanangwa. Nané yéku mawulé vékute yéku musé yanangwanngé, Got wa vékusékndékwa. Guné waak wani muséké vékusékngunénngé mawulé yawutékwa.

¹² Gunat anga yamba wanangwe wa: Nané yéku musé yakwa du wa. Wunga wakapuk yate wa néma jémbaa yanangwa, guné yanangwa musé yanangwa mawuléké waak vékusékte wani muséké mawulé tawulé yangunénngé. Du ras paapu yate yéku musé ayélap yandakwa. Yandaka deku mawulé kurkale yamba téndékwe wa. Nané yéku musé yéku mawulé yananga nana mawulé kurkale téndékwa. Nané néma jémbaa yanangwa, guné véte yanangwa yéku mawuléké guné mawulé yate nak du dakwat wani muséké wangunénngé.

¹³ Nanéké kalmu anga waké guné? “De waangété yate wa wunga wandakwa.” Wunga wangunu, anga wakanangwa: Nané Gorké jémbaa yate wa wunga wanangwa. Wunga wanamu kalmu guné nanéké anga waké guné? “De yéku mawulé vékute wa wunga wandakwa.” Wunga wangunu, wa anga wakanangwa: Nané gunat yékun yaké yanangwanngé wa wanangwa.

¹⁴ Jisas Krais nanéké néma mawulé yandéka nané mawulé yandékwa pulak yate, wa wunga yakanangwa. Anga vékuséknangwa. Krais akwi du dakwat Satanna taambamba kéraamuké wa kiyaandén. Wunga wa vékuséknangwa. Kiyaan du talimba yandarén muséké vékulakakapuk yandakwa pulak, nané Kraisna jémbaamba yaalan du dakwa talimba yananén kapérandi musé yaasékatake bulaa wani muséké nakapuk yamba vékulakanangwe wa. ¹⁵ Nané kulémawulé kéraae dale yékunmba rapékananénngé wa Krais kiyaandén. Nané akwi du dakwa dale yékunmba téte, mawulé yanangwa pulak yakapuk yate, dé mawulé yandékwa pulak yananénngé, wa dé kiyaee nakapuk taamale waarpndén.

¹⁶ Nané mawulé yandékwa pulak yate nak du dakwat véte, wa ani képmaana muséké vékulakakwa du dakwa wandakwa pulak anga yamba wanangwe wa: De némaamba musé taake néma du dakwa daré to, kapuk? Wunga wakapuk yate nané deku mawuléké vékulakate anga wanangwa: De Kraisale nakurakmawulé yate yékunmba daré to, kapuk? Wunga vékulakanangwa. Nané talimba yékéyaakmba téte Kraiské wanenén: Dé némaamba musé taakakapuk yate, wan dé baka du wa. Néma du yamba wa. Naatake bulaa déké anga wanangwa: Nana Néman Du wa. Déké vékusékte wa wunga wanangwa. ¹⁷ Du dakwa Kraisale nakurakmawulé yate de kulémawulé kéraae kulé du dakwa yaréndakwa. Talimba yéndarén yaambu yaasékatake kulé yaambumba Gorké yéte wa kulé du dakwa téndakwa.

¹⁸ Got wandéka wa nané kulé du dakwa téngwa. Talimba nané Gotna maama wa ténanén. Ténanga Got wandéka Krais gaaye nanéké

wa kiyaandén. Nané Gorale nakurakmawulé yate, déku du dakwa ténanénngé wa Krais kiyaandén. Nané Gotna du dakwa ténanga Got nanat wandén, nané nak du dakwat déku kundi wanamu de waak dale nakurakmawulé yate déku du dakwa téndarénngé.

¹⁹ Got nanat wandén, det ani kundi kwayénanénngé: "Krais gaaye ani képmaamba tékwa du dakwaké kiyaandénngé wa dat wandén Got. Guné ani képmaamba tékwa du dakwa dale nakurakmawulé yate déku du dakwa téngunénngé, wa Got Kraisét wunga wandén. Wandéka Krais kiyaae yangunén kapérandi musé yasnyéputindénngé, guné kapérandi musé yaasékangunu, wa Got wani kapérandi muséké nakapuk katik vékulakaké dé." Wunga wanánénngé wa Got nanat wandén. ²⁰ Wandéka gunat Kraisna kundi kwayénangwa. Guné Gotna du dakwa téngunénngé wa Got mawulé yandékwa. Yate nanat wandéka gunat wanangwa. Kraisna yémaba gunat wanangwa, guné Gotna maama téngunéngwa yapaté yaasékatake, dale nakurakmawulé yate déku du dakwa téngunénngé. ²¹ Krais kapérandi musé yamba yandékwe wa. Yandéka nané Gotna du dakwa ténanénngé wa Got yananén akwi kapérandi musé kéraae wa Kraisét kwayéndén. Kwayéndéka dé Gotna ménimba kapérandi musé yan du pulak wa téndén. Téte, dale nakurakmawulé yananénngé, dé yananén kapérandi muséké wa kiyaandén. Nané Gotna ménimba yéku musé yakwa du dakwa ténanénngé, wa Krais yananén kapérandi muséké wa kiyaandén.

Wani jémbaa yate néma kaangél kutndarén

6 ¹ Got nanat wunga wandéka nané dale jémbaa yate gunat anga wanangwa: Ma véku. Got gunat wunga yékun yandénngé guné baka téké yambak. Guné dale nakurakmawulé yate déku du dakwa ma téngunék. Wunga wanangwa gunat. ² Wani muséké Got anga wandén:

Wuné gunéké sémbéraa yaké wawutén sapak wa waatakungunén kundi vékuwutén.

Wuné guné kéraae wunéké yaandakwa yaambumba taakaké wawutén sapak wa gunat yékun yawutén.

Wunga wandéka du nak Gotna nyéngaamba wunga viyatakandéka wuné wani kundiké vékulakate gunat wawutékwa: Ma vékungunék. Bulaa Got gunéké sémbéraa yaké mawulé yandékwa. Bulaa Got guné kéraae déké yénangwa yaambumba taakaké mawulé yandékwa. Wunga mawulé yandékwa sapak wan bulaa anana.

³ Nané apapu apapu yéku jémbaa yate yéku mawulé vékute yékuunmba male ténangwa. Nak du dakwa nanat véte, sépélak yate Gorké kuk kwayékapuk yamuké, wa yéku jémbaa yate yéku mawulé vékute yékuunmba male ténangwa. ⁴ Nak du dakwa nanat véte, "Gorké yéku jémbaa yakwa du wa," naandarénngé, nané Gotna jémbaa yakwa du yéku

jémbaa yate, yéku mawulé vékute, yékunmba male téngwa. Késpulak nakpulak vakmi, nanat yaavan kurkwa musé waak nanéké yaandéka nané nana mawulémba apamama yate yéku mawulé vékute yékunmba male wa téngwa.

⁵Nanat baangat viyaae nanat kalapusmba kusolatakandaka némaamba du dakwa jaawuwe némaanmba waatakwe nanat viyaandékngé yandaka nané nana mawulémba apamama yate, yéku mawulé vékute, yékunmba male wa ténanén. Néma jémbaa yate, némaamba apu Gotna jémbaa yate gaan yundé kwaakapuk yate, kaandale yaréte, nané nana mawulémba apamama yate yéku mawulé vékute, yékunmba male wa ténanén. ⁶Nak du dakwa nané Gotna jémbaa yakwa du téngwanangé vékuséknadarénngé, wa anga yanangwa. Nané yéku mawulé vékute yéku yapaté male wa yanangwa. Nané Jisas Kraisna jémbaaké vékusékte wa Gorké vékuséknangwa. Nané nak du dakwat bari waarakapuk yate deké sémbéraa yanangwa. Gotna Yaamambi nana mawulémba wulaae randéka nané nak du dakwaké néma mawulé yate det yéku yanangwa. ⁷Papukundi wakapuk yate wa yéku kundi male wanangwa. Got nanat mayé apa tiyaandéka wa déku jémbaa yanangwa.

Ani gwaaménja kundi ma vékungunék. Du waariyaké yate waariyandakwa musé kutndakwa. Maamat viyaamuké yéku tuwa taambamba wa kulaa kutndakwa. Maamana vi deku maatumba wulaakapuk yamuké wa akituwa taambamba waakét kutndakwa. Wunga kure waariyate wa kurkale téndakwa. Nana yéku mawulé wan deku kulaa pulak wa. Yanangwa yéku musé wan deku waakét pulak wa. Nané yéku mawulé vékute yéku yapaté yananga wa de nana mawulé yaavan kurkapuk yandaka wa kurkale téngwa.

⁸Du ras nanéké anga wandakwa, “Yéku yapaté yakwa du wa.” Wunga wandaka ras nanéké anga wandakwa, “Kapérandi musé yakwa du wa.” Wunga wandaka ras nanéké kapérandi kundi wandakwa. Ras de nana yé kavéréndakwa. Ras nanéké anga wandakwa, “Wan paapu yakwa du wa.” Wunga wandaka nané papukundi wakapuk yate yéku kundi male wa wanangwa.

⁹Du ras nanéké anga wandakwa, “Baka du wa.” Naandaka Got déku du dakwa waak de nanéké anga wandakwa, “Néma du wa.” Naandakwa. Yékéyaakmba tékwa du nanat viyaandékngé mawulé yandaka wa yaténangwa. De nanat viyaate, wa nanat yamba viyaandékndakwe wa. ¹⁰Némaamba vakmi nanéké yaandéka nana mawulémba kaangél kutnangwa. Yate nané apapu apapu mawulé tawulé yanangwa Gorké. Nané musékapuk du pulak wa. Yate wa nak du dakwat yéku yanangwa, de Gorale apapu apapu yékunmba rapékandarénngé. Ani képmaana muséké vékulakakwa du nanéké anga wandakwa, “De musé kure tékapuk yakwa du wa. Gandéndu wa.” Wunga wandaka anga vékuséknangwa.

Got nanat yékun yandéka nané dale nakurakmawulé yate yékunmba téngwa. Kukmba nané dale yékunmba rapéka-kanangwa apapu apapu.

¹¹ Guné Korinsé, gunat akwi kundi wa kwayénanén. Kundi nak yamba paakunangwe wa. Yate gunéké néma mawulé yanangwa. ¹² Yananga guné nanale nakurakmawulé yamba yangunéngwe wa. Nané gunéké yanangwa pulak, guné nanéké yamba néma mawulé yangunéngwe wa. ¹³ Aapa déku nyambalésat wandékwa pulak, bulaa gunat a wawutékwa. Nané gunéké néma mawulé yanangwa pulak, guné waak nanéké néma mawulé ma yangunu.

Nané Gotna gaa pulak wa téngwa

¹⁴ Guné Krais Jisasna jémabaamba yaalan du dakwa, guné déku jémabaamba yaalakapuk yan du dakwale yaréké yambak. Dele jémaba yaké yambak. Yéku musé yakwa du dakwa kapérandi musé yakwa du dakwale nakurakmawulé yaké yapati-ndakwanngé vékulakate wa wani kundi wawutékwa. Anga vékuséknangwa. Ganngu nyaale véréti sékét yamba témbérékwé wa. Guné, nyaamba tékwa du dakwa, ganngumba téte kapérandi musé yakwa du dakwale nakurakmawulé yaké wa yapatingunéngwa. ¹⁵ Yénga pulak dé? Krais Satanale nakurakmawulé dé yato? Yamba yé wa. Kraisna kundiké, “Yi wan wanana wa,” naakwa du dakwa Kraisna kundiké, “Papukundi wa,” naakwa du dakwale nakurakmawulé daré yato kapuk? Yamba yé wa. De mawulé vétik yate kém vétikmba tékandakwa.

¹⁶ Gotna kundi bulnangwa gaamba papungot katik taakaké nané. Anga vékuséknangwa. Nané Got randékwa gaa pulak wa téngwa. Wunga téte nané papungorét waatakukwa du dakwale katik yaréké nané. Nanéké Gotna nyéngaamba ani kundi wa kwaakwa:

Got wa wandén, “Wuné deku mawulémba wulaae rakawutékwa.
Dele yékawutékwa.

Wuné deku néma du Got rawutu de wuna du dakwa tékandakwa.”

¹⁷⁻¹⁸ Wunga watake nana Néman Du Got akwi muséké apa tapa yate anga wandén,

“Guné wuna kundi vékute de yaasékatake ma yéngunék.
Dele yaréké yambak.

Yandakwa kapérandi musé gunat yaavan kurkapuk yamuké guné wani kapérandi muséké ma kuk kwayéngunék.

Wunga yangunu gunat wakawutékwa, guné wuna du dakwa téngunéngngé.

Watake wuné guna aapa rawutu guné wuna nyambalésé tékangunéngwa.” Naandén Néman Du Got.

7 ¹ Néma mawulé yawutékwa du dakwa, nané Got nanat yékun yaké wandén kundiké ma vékulakakwak. Yate nana mawulé yaavan

kurkwa kapérandi musé, nana sépé yaavan kurkwa kapérandi musé, akwi kapérandi muséké ma kuk kwayékwak. Kwayétake, Gorké wup yate, “Got nana Néman Du wa,” naate déku yé ma kavérékngwak. Yate yéku mawulé vékute, yéku yapaté male yate nané déku du dakwa ma tékwak.

Korinsé kapérandi musé yaasékandaka Pol mawulé tawulé yandén

²Nané gunat kapérandi musé yamba yanangwe wa. Gunat yamba yaavan kutnangwe wa. Gunat yamba paapu yate musé kéraanangwe wa. Nané gunat nak nak yéku yapaté male wa yananén. Yananénngé guné nanéké néma mawulé ma yangunék. ³Wuné wunga wate gunat yamba waaruwtékwe wa. Anga wa wawutén: Gunéké néma mawulé yanangwa. Wunga wawuténngé, nané kiyaaké yate wa gunéké néma mawulé yapéka-kanangwa. Nané wayéka kulé téte wa gunéké néma mawulé yapéka-kanangwa. Yate gunale yatékanangwa. ⁴Anga vékusékwutékwa. Guné yéku yapaté yakanganéngwa. Wunga vékusékte gunéké kapére mawulé yamba vékuwtékwe wa. Yéku mawulé vékuwtékwa gunéké. Némaamba vakmi nanéké yaandéka gunéké vékulakawutéka wuna mawulé yé kunmba téndékwa. Téndéka mawulé tawulé yawutékwa gunéké.

⁵Talimba nané Masedonia provinsét ye késpulak nakpulak gaayémba ténanga wamba waak némaamba vakmi apapu nanéké yaandén. Wani muséké yaap yamba yarénangwe wa. Némaamba du nanat waarrundaka némaamba du nanat viyaandaka, guné Krais Jisasna jémbaamba yaalan nak du dakwa waak Gorké kuk kwayémuké, wa wup yananén.

⁶Yananga wup yakwa duna mawulat yékun yakwa du Got Taitusét wandén, nanéké yaandénngé. Dé yaae gunéké wandéka Got nana mawulat yékun yandén. ⁷Taitus yaandéka wa mawulé yanangwa. Wani muséké male yamba mawulé yanangwe wa. Ani muséké waak mawulé yanangwa. Dé gunéké ani kundi wunat wandén. Guné wuné véké néma mawulé wa yangunéngwa. Guné yangunén kapérandi muséké kalik yate géraangunéngwa. Guné wunéké néma mawulé yate wuna yé kavérék-ngunéngwa. Guné wunga yangunénga yéku mawulé vékundékwa gunéké. Wani kundi wate nana mawulat yékun yandén. Yandéka mawulé tawulé yawutékwa gunéké.

⁸Talimba guna du yan kapérandi muséké wuné vékulakate gunéké nyéngaa nak viyaatakawutén. Viyaae kwayésatite wa wawutén: De wani nyéngaa véte kalik yandaru deku mawulé kapére yakandékwa. Wunga wawutéka wuna mawulé waak kapére yandén. Bulaa wuna mawulé kapére yamba ye wa. Guné wani nyéngaa véngunénga ayélap sapak guna mawulé kapére yanngé wan yékun wa. ⁹Guna du yan kapérandi muséké kalik yangunénga guna mawulé kapére yandéka wani muséké kuk kwayéngunénga wa wani kundi wawutékwa. Guné kapérandi muséké

kalik yate Gorké wa vékulakangunén. Vékulakate déku kundi vékute guné bulaa yékunmba téngunéngwa. Nané guna mawulé yamba yaavan kutnangwe wa. Wani muséké mawulé tawulé yawutékwa.

¹⁰ Anga vékuséknangwa. Du dakwa yandarén kapérandi muséké kalik yate wani kapérandi musé yaasékandaru, wa Got det yékun yakandékwa, de déké yénangwa yaambumba nakapuk yéte dale yékunmba rapékandarénngé. De wunga yaké yandakwanngé taale kapére mawulé vékundarén, wan kapére yamba wa. Wan yékun wa. Wani kapére mawuléké kalik ye wa yaasékandarén. Gorké yékunmba vékulakakapuk yate ani képmaana muséké male vékulakakwa du dakwa kapérandi musé ye kukmba yaaké yakwa kapérandi muséké kalik yate wani kapérandi musé wayéka yapékaténdakwa. De wani kapérandi musé yamba yaasékandakwe wa. Yate lambiyakngandakwa. Gorale katik yékunmba rapékaké daré. Wunga vékuséknangwa.

¹¹ Guné taale yangunén kapérandi muséké kalik yate sémbéraa wa yangunén. Sémbéraa yate kapérandi musé yaasékangunénga Got gunat yékun yandéká bulaa kurkale wa téngunéngwa. Guné viyaatakawutén kapérandi muséké yékunmba vékulakate yéku musé yaké mawulé yate wani kapérandi muséké kuk kwayéké wa mawulé yangunén. Yate guné wani kapérandi musé yan duwat waarungunén. Waarute, Got wani kapérandi muséké rakarka yamuké wup yate, guné wani kapérandi muséké wa kuk kwayéngunén. Kuk kwayétake bulaa kurkale yaténgunéngwa. Yatéte nakapuk wuné véké mawulé yangunéngwa. Guné wunga yate wani kapérandi muséké kalik yate yéku yapaté wa yangunén. Bulaa yéku mawulé vékute kurkale téngunéngwa.

¹² Wuné wani nyéngaa viyaatakate wani kapérandi musé yan duké yamba vékulakawutékwe wa. Wani nyéngaa viyaatakate wuné yaavan kutndén duké yamba vékulakawutékwe wa. Wani nyéngaa viyaatakate gunéké wa vékulakawutén. Wani nyéngaa viyaa takawutén, wa guné wani nyéngaa véte, wuna kundi vékute wawutén pulak yate, anga wangunénngé, “Nané Gotna ménimba téte bulaa vékuséknangwa. Pol béréké néma mawulé yanangwa.” Wunga wangunénngé wa mawulé yawutén. ¹³ Yate wani nyéngaa viyaatakawutéka guné véte wawutén pulak yangunénga bulaa wani muséké nana mawulé yékun yandékwa. Ani muséké waak nana mawulé yékun yandékwa. Taitus gunéké yaae guné akwi yéku yapaté yangunénga véte gunéké mawulé tawulé yandén. Yandéká wuné waak mawulé tawulé yawutékwa gunéké.

¹⁴ Talimba gunéké Taitusét anga wawutén, “De ména kundi vékukandakwa. De yéku yapaté yaké mawulé yandakwa.” Wunga wawutéka dé yaae gunat véte anga wandén, “Yi wan wanana wa.” Naandén. Dat papukundi bulkapuk ye yéku kundi wa wawutén. Wawutéka guné wuna kundi vékute wawutén pulak yangunénga wuna kundi sékérékndéka wa mawulé tawulé yawutékwa gunéké.

¹⁵Talimba Taitus gunéké ye wuna kundi kwayéndéka guné akwi wani kundi vékute, guné kapérandi musé yamuké wup yate, wandén pulak yaké mawulé yangunénga védén. Véte gunéké mawulé yandén. Bulaa wunéké waambule yaae gunéké vékulakate gunéké néma mawulé yandékwa. ¹⁶Dé wunat gunéké wandéka bulaa a vékusékwutékwa. Guné yéku yapaté male yakangunéngwa. Wunga vékusékte mawulé tawulé wa yawutékwa gunéké.

Jisas Kraisna du dakwa déku nak du dakwat wa yékun yandakwa

8 ¹Guné Jisas Kraisna jémabaamba yaale wuna aanyé waayéka nyangengu pulak tékwa du dakwa, bulaa gunat wawutékwa, Got yan muséké vékusékngunénngé. Got dé Jisas Kraisna jémabaamba yaale Masedonia provinsmba tékwa du dakwaké yékunmba véréte det yéku mawulé kwayéndén. ²Kwayéndéka néma vakmi deké yaandéka muséké yapatikwa du dakwa wa téndarén. Téte kapére mawulé vékukapuk yate yéku mawulé wa vékundarén. Vékute Jisas Kraisna jémabaamba yaalan nak du dakwat némaamba yéwaa kwayémuké jaawundarén. ³De ayélap yéwaa male kéraae wani yéwaa wérénjowe kukmba deku mawulé vékute yéwaa ras waak wérénjowe wani du dakwat kwayémuké némaamba yéwaa wérénjondarén. Wunga yandarénngé wa vékusékwutékwa. Wunga yate deku mawulé vékundarén. Wuné wani muséké det yamba wawutékwe wa. ⁴De nana du dakwale jémaba yate Judiamba tékwa Gotna du dakwat yékun yaké mawulé yate wérénjotakandarén némaamba yéwaa Judiat kure yéwuténnngé wunat waatakundarén.

⁵Talimba nana mawulémba deké anga wanánén, “Ayélap yéwaa wa kwayékandakwa.” Wunga wananga de ayélap yéwaa taale taakatake kukmba yéwaa ras waak wanale taake némaamba yéwaa wa kwayéndarén. De anga wandarén, “Nané yénga pulak yananénngé dé Got mawulé yo?” Naatake déku jémaba yamuké we deku sépé deku mawulé waak nana Néman Du Gorét wa kwayéndarén. Kwayétake nanat yékun yaké wandarén, nana akwi kundi vékuké yandakwanngé. Watake Gotna du dakwat de némaamba yéwaa wérénjowe kwayéndarén. ⁶De wunga yandaka Taitusét anga wanánén, “Méné Korinmba tékwa du dakwa Gotna nak du dakwat yéwaa kwayéndarénngé det taale waménén. Waménénga wa kwayéndakwa. Bulaa nakapuk ye ma véménu. De yéwaa ras waak daré wérénjotakak? Wérénjotakakapuk yandaru, de bari wani yéku jémaba yasékéyak-ndarénngé, det ma waménék.” ⁷Wunga watake bulaa gunat wanangwa. Akwi muséké yékunmba yangunéngwa pulak, anga waak yékunmba ma yangunék. Guné nak du dakwat némaamba yéwaa ma kwayéngunék. Guné Jisas Kraiské yékunmba vékulakate déku kundiké, “Yi wan wanana wa,” naangunéngwa. Déku kundi wa yékunmba kwayéngunéngwa nak du dakwat. Gorké yékunmba

wa vékusékngunéngwa. Déku jémbaa kurkale yaké wa mawulé yangunéngwa. Nanéké néma mawulé wa yangunéngwa. Guné wunga yékunmba yangunéngwa pulak, anga waak yékunmba ma yangunék. Guné Krais Jisasna jémbaamba yaale muséké yapatikwa du dakwat yékun yate det némaamba yéwaa ma kwayéngunék.

⁸ Guné mawulé yawutékwa pulak yangunénngé, gunat néma kundi yamba wawutékwe wa. Guna mawulé vékute wunga yangunénngé, gunat wa wawutékwa. Ani taalémba téte Jisas Kraisna jémbaamba yaalan du dakwa de nak du dakwat yékun yaké mawulé yandakwanngé, wa gunat wawutékwa. De yakwa pulak yangunénngé, wa mawulé yawutékwa. Guné wunga yate muséké yapatikwa du dakwat némaamba yéwaa kwayéte det yékun yate, wa vékusék-anganangwa, guné déké néma mawulé yangunéngwanngé. ⁹Nana Néman Du Jisas Krais nanéké wunga néma mawulé yandékwannngé wa vékusék-ngunéngwa. Taale dé némaamba musé yan du wa. Gunat yékun yaké we wa ani képmaat gaaye musékapuk du pulak yaréndén. Guné dé yaran pulak kukmba yékunmba rapékangunénngé, wa dé ani képmaat gaaye musékapuk du pulak yaréndén. Dé nanéké wunga néma mawulé yandékwannngé vékulakate, guné nak du dakwaké néma mawulé ma yangunék.

¹⁰ Wuné wani muséké anga vékulakawutékwa. Nak kwaaré guné Jisas Kraisna jémbaamba yaale muséké yapatin du dakwat yéwaa kwayéké mawulé yate baasnyé ye yéwaa wa wérénjotakanganén. Nak du dakwa kwayékapuk yandarén sapak guné taale déké yéwaa wérénjotakanganén. ¹¹⁻¹²Bulaa yéwaa wunga wérénjotake, wa jémbaa yasékéyak-nganganéngwa. Guné wani jémbaaké taale mawulé yatake, wani jémbaa yasékéyakngé wa mawulé yakangunéngwa. Yate ayélap yéwaa kéraae, wa ayélap yéwaa kwayékangunéngwa. Némaamba yéwaa kéraae némaamba yéwaa kwayékangunéngwa. Gorké vékusékte wa wunga wawutékwa. Du dakwa mawulé yate yéwaa kwayéndaka Gotna mawulé yékun yandékwa déké. Anga vékusékndékwa. De ayélap yéwaa kéraae, wa némaamba yéwaa kwayéké yapatindakwa. De mawulé yate ayélap yéwaa wa kwayékandakwa. Det némaamba yéwaaké katik waké dé. Wunga vékusékte yéwaaké yamba vékulakandékwa wa. Dé yandakwa mawuléké wa vékulakandékwa. Bulaa guné wunga vékusékte mawulé yate yéwaa wérénjowe det kwayémuké yangunéngwan, wan yékun wa.

¹³ Wani kundi wate anga yamba wawutékwe wa: Guné némaamba yéwaa kwayétake muséké yapatite baka yaréngunu de guna yéwaa kéraae némaamba musale yarékandakwa. Wunga yamba wawutékwe wa. ¹⁴Anga wawutékwa: Ani sapak némaamba yéwaa némaamba musé wa taakanganén. De muséké yapatite baka wa yaréndakwa. Guné bulaa det kwayéngunu, wan yékun wa. Kukmba guné muséké yapatingunu de némaamba musé némaamba yéwaa taakatake gunat

kwayéndaru, wan yékun wa. Guné akwi wunga yamunaae, wa guné akwi yékunmba yarékangunéngwa. Wunga wate wa gunat wawutén, guné yéwaa wérénjowe det kwayéngunénngé. ¹⁵ Akwi du dakwa deku du dakwat yékun yate dele yékunmba yaréndakwanngé, ani kundi Gotna nyéngaamba wa kwaakwa: Némaamba kakému kéraan du kakému kandaka kakému ras waak yamba randékwe wa. Ayélapkéri kakému kéraan du kakémuké yamba yapatindakwe wa. Wa yékunmba kandarén.

Jémbaa yakwa du ras Korinét yékandakwa

¹⁶ Got wandéka Taitus nané yakwa pulak, gunat yékun yaké néma mawulé yandékwa. Got wunga wandéka nané Gorké mawulé tawulé yate déku yé kavéréknangwa. ¹⁷Taitus gunat yékun yaké néma mawulé yandéka, wa gunéké yéndénngé wananga, yi naandén. Taale déku mawulé vékute gunéké yéké mawulé yandén. Yate kukmba nana kundi vékute gunéké yéké yi naandén. ¹⁸Nak duwat waak gunéké yéndénngé wa wanánén. Dé waak Jisas Kraisna jémbaamba yaalandén wa. Kraisna jémbaamba yaalan nak du dakwa anga vékusékdakwa. Dé Kraisna kundi yékunmba wa wandékwa. Wunga vékusékte déké anga wandakwa, “Yéku du wa.” Naandakwa. ¹⁹Wani duwat de akwi gaayémba tékwa Kraisna jémbaamba yaalan du dakwa wandarén, dé nanale Jerusalemét yéte nanale wérénjotakandarén yéwaa wamba tékwa du dakwat kwayéndénngé. Nané wani jémbaa yananu nak du dakwa véte vékusékgandakwa, nané nak du dakwat yékun yaké mawulé yanangwanngé. Vékusékte nana Néman Duna yé kavéré-kgandakwa.

²⁰ Nané wérénjotakandarén némaamba yéwaa kure yénanu wandarén du nanale yékandékwa. Nanat waarute kalmu ani kundi nanéké anga waké daré? “De wérénjotakananén yéwaaké yamba yékunmba kaavéréndakwe wa. De Jerusalemba tékwa du dakwat yamba kwayéndakwe wa.” De wunga wamuké kalik yate, nané nana kapmang wani yéwaa katik kéraae kure yéké nané. Wandarén du waak wani yéwaa kéraae kure nanale ma yaandu. ²¹Yéku yapaté yaké wa mawulé yanangwa. Yéku yapaté yananu nana Néman Du vékandékwa. Dé male yamba wa. Nané yéku yapaté yananu nak du dakwa waak vékandakwa. Akwi du dakwa nanat véte, nané yéku yapaté yakwa du yarénangwanngé vékusé-ndarénngé, wa mawulé yanangwa. Yate ani du nanale yéké yandékwannngé wa mawulé tawulé yanangwa.

²² Jisas Kraisna jémbaamba yaalan nak duwat waak wa wanánén, dé wani du vétikale gunéké yéndénngé. Wani du apapu nak du dakwat yékun yaké mawulé yandéka wa vénanén. Véte dat gunéké wawutéka anga wandén, “Anga vékusékwutékwa. Korinsé ména kundi yékunmba vékute wani yéwaa wérénjotaka-kandakwa.” Wunga wate gunat yékun yaké wa néma mawulé yandakwa.

²³ Guné Taituské wa vékusékngunéngwa. Dé wunale Gotna jémbaa yate wa gunat yékun yandékwa. Dale yaaké yakwa du vétik Kraisna jémbaamba yaale déku jémbaa wa kutmbérékwa. Nak gaayémба tékwa Kraisna jémbaamba yaalan nak du dakwa bérét wandarén, Kraisna kundi kwayembérénngé. Bét yéku jémbaa yambéru nak du dakwa véte Kraisna yé kavérék-ngandakwa. ²⁴ Wani du kupuk yaandaru guné yékunmba male ma yaréngunék. Yaréte nak du dakwaké néma mawulé yate det ma yékun yangunék. Nané wani duwat gunéké anga wanánén, “De Kraisna kundi yékunmba vékute nak du dakwaké wa néma mawulé yandakwa.” Wunga wanánénngé de yaandaru guné nak du dakwaké néma mawulé yate det yékun yangunu, de Kraisna jémbaamba yaalan nak du dakwa waak, véte vékusék-ngandakwa. Nané papukundi bulkapuk yate wa yéku kundi wa wanánén gunéké.

Gotna nak du dakwat yékun yaké yandakwanngé Pol wandén

9 ¹ Anga wa vékusékngunéngwa. Nané Judia provinsét ye wamba tékwa Gotna du dakwat yéwaa kwayékanangwa. Wunga vékusékngunéngwanngé bulaa wani muséké sémény kundi katik viyaatakaké wuté. ² Guné det yéwaa kwayéké mawulé yangunéngwanngé, a vékusékwtékwa. Vékusékte Masedonia provinsmba tékwa du dakwat gunéké anga wawutén, “Akaia provinsmba tékwa du dakwa wa yékun yandarén. A yén kwaaré de Gotna nak du dakwat kwayéké wate yéwaa wérénjotakandarén.” Wunga wawutéka amba tékwa némaamba du dakwa anga wandarén, “Wan yéku yapaté wa yandarén. Nané waak Gotna nak du dakwat kwayéké, yéwaa ma wérénjokwak.” Naatake yéwaa wa wérénjo takandakwa.

³ Wani kundi gunéké watake, Tatus béré gunéké ye gunat védarénngé, wa det wawutén. Wawutén pulak guné wani yéwaa akwi wérénjo-takanganéngé dé yékunmba ro kapuk? Wérénjotakanganúnén yéwaa yékunmba randénngé we wa wani du kupukét wawutén, de gunéké ye gunat védarénngé.

⁴ Talimba gunéké anga wawutén, “Wani yéwaa yékunmba wérénjotakandarén wa.” Wunga wawuténngé, de Masedoniamba tékwa du dakwa ras wunale yaae, guné wawutén pulak yakapuk yate wani yéwaa yékunmba wérénjotakakapuk yangunu, de vémunaandaru, wa wani muséké nékéti yamatik wuté. De wunga vémunaandaru guné waak nékéti yamatik guné. ⁵ Nané wunga nékéti yakapuk yamuké, wa wani du kupukét wawutén, de taale gunéké yéndarénngé. Talimba anga wa wangunén, “Nané Judiamba tékwa Jisas Kraisna jémbaamba yaalan du dakwat némaamba yéwaa wérénjowe kwayékanangwa.” Wunga wangunénnngé wani du kupuk wani yéwaa kéraamuké wa yaakandakwa. Yaandaru guné nakurakmba wérénjotakangunu wani

sapak yaakawutékwa. Guné wunga yangunu, wa nak du dakwa véte vékusék-ngandakwa. Nak du gunéké apamama yakapuk yandéka wa guna mawulé male vékute wani yéwaa kwayéngunéngwa.

⁶ Wani kundi wate ani gwaaménja kundiké vékulakawutékwa. Ayélapkéri kakému yaanangwa du wa ayélapkérin kakému male wa kéraakandékwa. Némaamba kakému yaanangwa du wa némaamba kakému wa kéraakandékwa. Wani kundi wate wuné yéwaa kwayéké yangunéngwanngé vékulakawutékwa. ⁷Vékulakate wa gunat wawutékwa. Guné akwi nak nak guna mawulé taale ma vékungunék. Vékwe mawulé yangunéngwa pulak yéwaa ma kwayéngunék Gorét. Guné Gorét kwayéte, kalik yaké yambak. Gorét kwayéte nak duna kundi vékukapuk yate guna mawulé vékute ma kwayéngunék. Guné mawulé tawulé yate Gorét kwayéngunu, wan yékun wa. Wunga kwayéte wa yéku yapaté yakanganéngwa. ⁸Guné muséké nak yapattingunu, wa Got wani musé gunat kwayéké wa apamama yandékwa. Gunat musé ras waak kwayéké wa apamama yandékwa. Wunga kwayéndu guné muséké katik yapatiké guné. Yangunu nak du dakwa muséké yapatindaru guné det némaamba yéwaa ma kwayéngunék. ⁹Wani muséké ani kundi Gotna nyéngaamba wa kwaakwa anga:

Gotna du de némaamba musé némaamba yéwaa musékapuk du dakwat kwayéndakwa.

Det yékun yapékandakwa apapu apapu.

¹⁰Gwaaménja kundi nak waak wakawutékwa. Got kakému kwayéndékwa, du dakwa yaanandarénnngé. Got wandékwa, yaanandarén kakému yékunmba yaalandu de kandarénngé. Wani kundiké vékulakate anga vékuséknangwa. Got wunga yate dé musé, yéwaa gunat kwayékandékwa, guné yéku yapaté yate yéku mawulé vékute musékapuk du dakwat kwayéngunénngé. Yate némaamba musé némaamba yéwaa ras waak gunat kwayékandékwa. ¹¹Dé wunga gunat kwayékandékwa, guné yéku mawulé vékute musékapuk du dakwat kwayéngunénngé. Wunga yangunu nané wérénjotakanganén yéwaa kéraae kure ye Jerusalemma tékwa musékapuk du dakwat kwayénanu, wa de Gotna yé kavérék-ngandakwa.

¹²Guné wunga kwayéte wa muséké yapatikwa Gotna du dakwat yékun yakanganéngwa. Nak yéku yapaté waak yakanganéngwa. Guné wunga kwayéngunu, wa yéku mawulé wani du dakwana mawulémba sékéréndu de Gotna yé yékunmba kavérék-ngandakwa. ¹³Guné wunga kwayéngunu, wa Judiamba tékwa némaamba du dakwa gunat véte anga wakandakwa, "Korinsé de Jisas Kraisna kundi yékunmba vékute déku jémbaa kurkale wa kutndakwa. Kutte nané, muséké yapatikwa némaamba du dakwa raséti waak, nanat wa némaamba yéwaa tiyaandakwa. Tiyaandakwanngé vékulakate, nané Gotna yé kavérék-

nganangwa.”¹⁴ Wunga wate wa Got gunat kwayéndén yéku mawuléché vékusék-ngandakwa. Vékusékte gunéké néma mawulé yate Gorét waataku-kandakwa, dé gunat yékun yapékandénngé.

¹⁵ Got nanat néma yéku musé wa tiyaandén. Akwi nak musat wa taalékéran. Tiyaandénngé vékulakate, nané déku yé ma kavérékngwak.

Pol deku kundi kaatate déku jémbaaké wandékwa

10 ¹ Guné Korinmba tékwa du dakwa ras wunéké anga wangunéngwa, “Pol apakmba yaréte nanat kundi némaanmba wandékwa. Dé yaae nana ménimba téte wup yate kundi yakélak male wandékwa.” Wunga wangunéngä Krais déku yé kavérékngapuk yate kundi yakélak wandén pulak, wuné Pol gunat yakélak kundi wawutékwa. Wate wa waatakuwutékwa, guné wuna kundi vékungunénngé. ² Wuné yaae gunat némaanmba wamuké kalik yate, bulaa gunat wawutékwa. Guné wunéké wandarén kapérandi kundiké kuk kwayétake yékunmba ma yaréngunék. Wunga yaréngunu gunéké yaakawutékwa. Ras guné anga wangunéngwa, “Ani képmaana muséké male vékulakakwa du yakwa pulak, Pol béré wunga kapérandi yapaté wa yandakwa.” Wunga wangunu, wa wuné yaae gunat némaanmba wakawutékwa.

³ Nané ani képmaamba wa yarénangwa. Yi wan wanana wa. Ani képmaamba yaréte waariya pulak wa yanangwa. Ani képmaana muséké male vékulakate Gotna kundi vékukapuk yakwa du waariyandakwa pulak, nané yamba yanangwe wa. ⁴ Nané ani képmaamba téte waariyandakwa musé yamba kure waariyanangwe wa. Got nanat mayé apa wa tiyaandén, nané waariya pulak yate Satanna apamusé yaavan kutnanénngé. Satanna dunyan Gorké paapu yate kapérandi kundi bulndaka nané Got tiyaakwa mayé apa kéraae kundi kwayénanga nana kundi deku kundit wa taalékéran. ⁵ Satanna dunyan Gorké yénangwa yaambu wa taakatépendakwa, du dakwa Gorké vékusékngapuk yandarénngé. Nané taakatépendarén musé yaavan kutte Gorké yénangwa yaambu wa kutnangwa. Yate nané Satanna taambamba tékwa du dakwana mawulat wa yékun yanangwa. Yate néma jémbaa wa yanangwa, wani du dakwa Satan yaasékatake ye Jisas Kraisna taambamba téte déku kundi yékunmba vékundarénngé. ⁶ Wunga yate guné nana kundi vékute wanangwa pulak yangunénngé wa mawulé yanangwa. Guné wunga yangunu nané apamama yate nana kundi vékukapuk yakwa du dakwat yandarén kapérandi musé némaanmba waambule yakata-kanangwa.

⁷ Wuna saawi véte guna mawulémba anga wangunéngwa, “Pol wan apamama yakapuk yakwa du wa. Dé yénga pulak Kraisna du téké dé?” Naangunéngä gunat wawutékwa: Guna du nak kalmu anga waké dé? “Wuné Kraisna du a.” Wunga wamunaandu, wan yékun wa. Wunga

wandu dat wakawutékwa: Nané waak Kraisna du wa. Wani muséké yékéyaak yaké yambak. Naakawutékwa. ⁸Nana Néman Du gunéké yékunmba vénanénngé nanat wandénngé wa wunga wakawutékwa. Dé nanat wunga wandéka nané némaamba apu gunat anga wanangwa: Nané guna néma du téte gunéké yékunmba vékanangwa. Wunga wate wani jémbaaké nékéti katik yaké wuté. Nana Néman Du wunat wunga wate, wuné gunat yaavan kuruwuténngé yamba vékulakandékwe wa. Dé wunga wate, wuné guna mawulat yékun yawuténngé wa vékulakandén. ⁹Wani kundi wawutékwa, guné yékunmba vékulaka-ngunénngé. Vékulakate guné anga waké yambak, “Nané wup yananénngé wa wani kundi nanéké viyaatakandékwa.” Wunga wangunénngé kalik yawutékwa.

¹⁰Ras anga wangunéngwa, “Pol déku nyéngaamba nanat néma kundi némaanmba wandékwa. Dé nanéké yaae nanale yaréte apamama yamba yandékwe wa. Déku kundi wan baka kundi wa.” ¹¹Wunga wakwa apu, gunat anga wawutékwa: Nané apakmba yaréte gunat nyéngaamba kundi kwayénangwa. Nané gunale yaréte wa nyéngaamba viyaatakanangwa kundi male wa gunat wanangwa. Wan nakurak kundi male wa wanangwa. Wunga wanangwanngé, guné yékunmba vékusék-ngunénngé wa mawulé yawutékwa.

¹²Du ras anga wandakwa, “Wani du kurkale wa téndakwa. Nané det taalékératake kurkale sékéyak a téngangwa.” Wunga wakwa du pulak yamba wanangwe wa. De deku yé wa kavérékndakwa. Nané de yakwa pulak, nana yé katik kavérékngé nané. Wunga yakwa du yékunmba yamba vékusékndakwe wa.

¹³Got nanat anga wandén, “Gunat ani jémbaa kwayéwutékwa. Guné ani jémbaa male ma yangunék.” Wunga wandéka tiyaandén jémbaa male wa yanangwa. Yate tiyaandén jémbaaké male vékulakate yéku mawulé vékute mawulé tawulé yanangwa. Tiyaandén jémbaa yate wa gunat déku kundi kwayénangwa. ¹⁴Talimba, du ras Jisas Kraisna kundi gunat wakapuk yandarén sapak, nané taale yaae Got nanat wandén jémbaa yate, wa gunat wani kundi kwayénanén. Kwayétake bulaa nané Got tiyaandén jémbaa gunale yananénngé wanangwan, wan yékun wa.

¹⁵Nané nak du yan yéku jémbaaké ani kundi yamba wanangwe wa: Nané wani jémbaa yananén wa. Wunga wakapuk yate nané Got tiyaandéka yananén jémbaaké male wa wanangwa. Gunale yanangwa jémbaa Got nanat tiyaandéka bulaa gunat wanangwa: Guné Jisas Kraisnéké yékunmba vékulakate déku jémbaa ma kuttépékaa-ngunék. Kuttépékaa-ngunu nané du dakwat ras waak kundi kwayénanu de waak déké yékunmba vékulaka-kandakwa. Vékulakate déku jémbaamba yaalan du dakwa némaamba yatékandakwa. Wunga mawulé yanangwa. Wunga wate nak képmaat yéké mawulé yanangwa.

¹⁶Nané guna képmaa yaasékatake nak képmaat ye wamba téte yékéyaakmba yatékwá du dakwat Jisas Kraisna kundi kwayéké mawulé

yanangwa. Nak du taale ye yékéyaakmba tékwa du dakwat Jisas Kraisna kundi kwayéndaru, wa wani du dakwat déku kundi katik kwayéké nané. Nané kukmba ye yanangwa jémbaaké mawulé tawulé yananu, wa taale yén du kalmu nanat anga waké daré? “Nané taale Gotna jémbaa amba wa yananén. Guné kukmba yaae det Jisas Kraisna kundi kwayéte wa nana jémbaa yaavan wa kutngunéngwa.” De wunga wamuké kalik yanangwa. De wunga wamuké kalik yate, wa Gorké vékusékngapuk yakwa du dakwaké male yéte, wa det Jisas Kraisna kundi kwayékanangwa.

¹⁷Gotna nyéngaamba ani kundi wa kwaakwa anga: Du dakwa duna yé kavérékngé mawulé yate, nana Néman Duna yé ma kavérékndarék.

¹⁸Wani kundi vékute anga vékuséknangwa. Du dakwa, yandarén jémbaaké vékulakate, deku yé kavérékte anga wamunaandaru, “Nané yéku musé yakwa du dakwa a.” Wunga wandaru, wa Got deké katik mawulé tawulé yaké dé. Nana Néman Du dé du dakwa yan jémbaaké vékulakate deké anga wandu, “De yéku musé yakwa du dakwa wa.” Wunga wandu, wa Got deké mawulé tawulé yakandékwa.

Papukundi wakwa duké Pol wandékwa

11 ¹Kundi ras waak waké mawulé yawutékwa. Ma wawutu véku. Waangété pulak kundi wamunaawutu, wa véku kangunéngwa. Wunga mawulé yawutékwa.

²Got gunéké sémbéraa yandéka wuné waak gunéké sémbéraa yawutékwa. Sémbéraa yate gunéké vékulaka vékulaka naawutékwa. Ani gwaaménja kundiké ma vékulaka. Du nak taakwa kéraamuké léku aapat anga wandékwa, “Ména takwanyanét ma wa, lé wuném̄ba kumbilénngé.” Wunga wandu léku aapa yi naae, wa lé kure yéké yandékwa sapakngé kaavéréte déku takwanyangé kurkale vérékandékwa, lé nak duwale kwaakapuk yate yékuンmba male yarélenngé. Vére wandén sapak wa lé kwayékandékwa, léku duwat. Wani kundiké vékulakate ma vékungunék. Jisas Krais wandéka guné wani du kumbiké yakwa taakwa pulak wa téngunéngwa. Wuné wani aapa pulak yatéte wa gunéké kurkale vétewutékwa, guné yékuンmba male yaréngunénngé. Krais yaae guna yéké mawulé véte guné déku gaayét kéraae kure yéké yandékwa sapakngé kaavéréte gunéké wa kurkale vétewutékwa.

³Véte Satan yaae paapu yate guna mawulé yaavan kutmuké wa wup yatéwutékwa. Talimba Satan kaambena mawulémba wulaae rate taale yaran taakwa Ivét paapu yandén. Yandéka lé Gotna kundiké kuk kwayélén. Satan wunga léku mawulé yaavan kutndén pulak, guna mawulé waak yaavan kutmuké wa wup yawutékwa. Dé guna mawulé yaavan kutndu, wa guné Jisas Kraiské yékuンmba vékulakakapuk yate, déku jémbaa kurkapuk yate wa déké kuk kwayékangunéngwa.

⁴Guné wunga yamuké wup yawutékwa. Guné nak du wandakwa késpulak nakpulak kundi bari vékuké mawulé yangunéngwa. Talimba

gunéké yaae gunat yéku kundi kwayénanén Jisaské. Wani du nakpulak kundi kwayéndakwa. Nané Jisasna kundi gunat kwayénanga Gotna Yaamambi guna mawulém̄ba wa wulaae randén. De nakpulak kundi gunat kwayéndaka vékungunénḡa kutakwa nak wa guna mawulém̄ba wulaae télékwa. Nané Gorké yénangwa yaambuké gunat yakwasnyénanga guné, “Yi wan wanana wa,” wa naangunén. De paapu yate Gorké yéndakwa nak yaambuké gunat yakwasnyéndaka wa bari vékungunénḡwa.

⁵Ma véku. Guné wani duké anga wangunéngwa, “De Jisas Kraisna kundi yékun wa kure yaandakwa. De yéku du wa.” Wunga wangunénḡa gunat wawutékwa: De paapu yakwa du wa. Guné deku kundi vékute, wuna kundi kurkale ma vékungunék. Wuna yéku mawulé deku mawulat wa taalékérandén wa. Naawutékwa. ⁶Wuné wandakwa pulak kundi kurkale wakapuk yawutéka deku kundi wuna kundit dé taalékérak? Dékumukét yénḡa yakét. Wuné Jisas Kraiské wa yékunmba vékusékwutékwa. Vékusékwutéka wuna yéku mawulé deku mawulat wa taalékéran. Nané apapu apapu Kraiské wate déku jémbaa kurkale yananga wa véngunén.

⁷Wuné gunale yaréte Gotna kundi gunat kwayéte wani jémbaaaké kéraakwate yawutékwa yéwaaké gunat yamba yaawiwitékwe wa. Gunéké vékulakate gunat Gotna kundi wa kwayéwutén. Wuna sépéké yamba vékulakawutékwe wa. Yénḡa pulak dé? Wunga yate kapérandi yapaté wuté yak kapuk? Yamba yé wa. ⁸Wuné gunale yaréte Gotna jémbaa yawutéka Jisas Kraisna jémbaamba yaale nak gaayémba tékwa du dakwa wunat yéwaa kwayésatindarén. Kwayésatindaka deku yéwaa wa kéraawutén. Kéraae wani sapak dele yaréte Gotna jémbaa yamba yawutékwe wa. Gunale yaréte wa Gotna jémbaa yawutén.

⁹Gunale yaréte Gotna jémbaa yate wa muséké yapatiwitén. Yate guné wunat yékun yangunénngé gunat yéwaaké yamba yaawiwitékwe wa. Jisas Kraisna jémbaamba yaale Masedoniamba tékwa du dakwa wunéké vékulakate yéwaa wérénjotakandaka deku du ras wani yéwaa kure yaae wunat tiyaandarén. Talimba gunat yéwaaké yamba yaawiwitékwe wa. Kukmba waak gunat yéwaaké katik yaawiké wuté. ¹⁰Yi wan wanana wa. Jisas Krais wuna mawulém̄ba randéka wuné papukundi bulkapuk yate yéku kundi male wa wawutékwa. Wate Akaia provinsmba tékwa du dakwat anga wakawutékwa, “Korinsale yaréte Gotna jémbaa yate wa demba yéwaa yamba kéraawutékwe wa. Yi wan wanana wa.” Naakawutékwa.

¹¹Yénḡa guné vékulako? Kamuké wuté gunémba yéwaa yamba kéraawutékwe? Gunéké kalik yate wuté wunga yak? Yamba yé wa. Gunéké néma mawulé yate gunémba yéwaa yamba kéraawutékwe wa. Wuné gunéké néma mawulé yawutékwannngé Got wa vékusék-ndékwa.

¹² Yawutén pulak nakapuk yakawutékwa. Gunat yéwaaké katik yaawiké wuté. Paapu yakwa du wunéké kundi bulkapuk yandarénngé, wunga katik yaké wuté. De anga wandakwa, “Nané waak Kraisna kundi kure yaakwa du wa. Nané waak yéku du wa. Pol yakwa pulak nané waak Kraisna jémbaa wa yanangwa.” Wunga wate paapu yandakwa. Gunémaba yéwaa wa kéraandakwa. Wunga yate wa de wuné yakwa pulak yamba yandakwe wa. ¹³ Wani du wan paapu yakwa du wa. Paapu yate gunat anga wandakwa, “Nané Kraisna kundi kure yaakwa du a.” Wunga wate paapu yate déku jémbaa yakwa du pulak wa yaténdakwa.

¹⁴ Paapu yakwa du deku kapmang yamba wunga yandakwe wa. Deku néma du Satan waak paapu yandékwa. Yate napulkal yate Gotna kundi kure gaayakwa du pulak wa téndékwa. ¹⁵ Wunga téndéka déku jémbaa yakwa dunyan waak, dé paapu yakwa pulak, wa paapu yandakwa. Guné det véte anga wangunénngé wa mawulé yandakwa, “Wani du wan Gotna jémbaa yakwa du wa.” Wunga wangunénngé mawulé yate wa gunat paapu yandakwa. De kapérandi yapaté wunga yandaka Got det véréndékwa wa. Vére kukmba det yandarén kapérandi musé waambule yakata-kandékwa.

Pol wani jémbaa yandéka némaamba vakmi wa déké yaan

¹⁶ Taale wawutén pulak wuné nakapuk wakawutékwa. Guné wunat, “Méné waangété du wa,” naaké yambak. Guné wunat, “Méné waangété du wa,” naate, wuna kundi ma vékungunék. Paapu yakwa du yakwa pulak, wuné waak wuna yé kavérék-ngawutékwa. ¹⁷ Wuné Néman Duna kundi vékute wa yamba wunga wawutékwe wa. Wuné wuna yé kavérékte wa waangété du pulak wawutékwa. ¹⁸ Némaamba du deku yé kavérékte anga wandakwa, “Nané yéku du yaréte ani yéku jémbaa wa yanangwa.” Wunga wandaka wuné, de wakwa pulak, wakawutékwa.

¹⁹ Guné guna mawulémaba anga wangunéngwa, “Nané nyaangét vékupukaakwa du dakwa wa.” Wunga wate guné yamba yékuunmba vékusékgungnéngwe wa. Vékusékgngapuk yate waangété duna kundi vékute wani kundiké wa mawulé tawulé yangunéngwa. ²⁰ De gunat wa témbétdakwa, guné deku kundi vékute wandakwa pulak deku jémbaa yangunénngé. De guna musé kéraae gunat kapérandi musé yate deku yé kavérékte anga wandakwa, “Nané néma du wa. Guné baka du dakwa wa.” Wunga wate guna saawimba viyaandakwa. Wunga yandaka guné det waaruakupuk yate deku kundi vékungunéngwa. Wunga yangunéngwa gunat anga wawutékwa, “Guné nyaangét vékupukaakwa du dakwa yamba yé wa.” Naawutékwa gunat. ²¹ Nané yandakwa pulak gunat yamba yanangwe wa. Ma vékulakanganunék. Nané gunéké apamama yakapuk yate séplak nané yak kapuk? Séplak yamba yanangwe wa.

Bulaa de deku yé kavérékte yandarén yapatéké wandakwa pulak, wuné waak wuna yé kavérékte yawutén yapatéké wakawutékwa. Anga

vékusékwutékwa. Wunga wate waangété du pulak wa wawutékwa. Vékusékte, guné wunéké yékunmba vékusék-ngunénngé wa wawutékwa. 22 Wani du anga wandakwa, "Nané Hibru du wa." Naandaka wuné waak Hibru du wa. Anga wandakwa, "Nané Israelna kékma wa ténangwa." Naandaka wuné waak Israelna kékma a téwutékwa. Anga wandakwa, "Nané Abrahamna gwaal waarranga maandéka bakamu wa." Naandaka wuné waak Abrahamna gwaal waarranga maandéka bakamu wa. 23 Anga wandakwa, "Nané Kraisna jémbaraa yakwa du wa." Naandaka wuné waak Kraisna jémbaraa yakwa du a téwutékwa. Kraiské yawutén jémbaraa de déké yandarén jémbaraat wa taalékérán. Wuné wani kundi wate waangété du pulak wawutékwa. Ma véku. Wuné Kraisna jémbaraa yate néma jémbaraa wa yawutén. Yawutéka némaamba apu déku maama wani jémbaraké kalik yate wa wunat kalapusmba kusolatakandarén. Némaamba apu Kraisna jémbaraké kalik yate wa wunat viyaandarén. Némaamba apu wa kiyaaké yawutén. Wunga yawutéka Kraiské yawutén néma jémbaraa de yan jémbaraat wa taalékérán.

24 Kundi ras waak ma vékungunék. Némaamba (39) apu Judasé wunat jorikmbangwit viyaandarén. Nyaa taambak wa wunat wunga viyaandarén. 25 Nyaa kupuk de Romna du wa wunat baangwit viyaandarén. Nak nyaa Judasé wa wunat matut viyaandarén. Apu kupuk sipmba yéwutéka néma solwara waarrape waarréte wani sip wa yaavan kutndén. Nakapuk sip wunga yaavan kutndéka wuné gaan nak nyaa nak solwara taakumba kwaate wa yeýé yaayakwawutén. 26 Némaamba apu sékaa yaambumba wa yéwutén. Yéwutéka nakapuk gu windéka nakapuk sél yakwa du wunat viyaate musé baka kéraaké yandaka némaamba apu wa lambiyakngé yawutén. Wuna du dakwa Judasé wa, wunat yaavan kurké yandarén. Nak gaayé du dakwa waak wunat yaavan kurké mawulé yandarén. Wuné gaayémba téwutéka de wunat yaavan kurké mawulé yandarén. Wuné du yarékapuk taalémbaraa yéwutéka wa wunat yaavan kurké mawulé yandarén. Wuné solwaramba yéte wa lambiyakngé yawutén. Du ras paapu yate wunat anga wandarén, "Nané waak Jisas Kraisna jémbarama wa yaalanánén." Naatake de waak wunat yaavan kurké mawulé yandarén.

27 Wuné Jisas Kraisna jémbaraa yate néma jémbaraa male wa yapékawutén. Yate némaamba gaan yundé yamba kwaawutékwe wa. Némaamba apu kaandale yaréwutéka wa wunat kulak yan. Némaamba apu kakému yamba kawutékwe wa. Némaamba apu wunat yépmáa yandéka gaa, laplapké waak yapatiwutén. 28 Wani vakmi wunéké yaandéka wuné Jisas Kraisna jémbaraa yate akwi nyaa ani muséké waak vékulaka vékulaka naawutékwa. Jisas Kraisna jémbarama yaale késnge nakngemba tékwa du dakwa déké yékunmba vékulakate kurkale daré yaro kapuk? Wunga vékulakawutékwa. 29 Du dakwa ras Jisas Kraisna jémbarama yaalandaka

deku mawulé yamba apamama ye kurkale te wa. Wani du dakwaké sémbéraa yawutékwa. Kapérandi musé deké yaandéka kaangél kutndaka wuné waak kaangél kuruwutékwa. Du ras det papukundi wandaru de vékute kapérandi musé yamunaandaru, wa wani muséké rakarka yakawutékwa.

³⁰ Wuné wuna yé kavérékte yéku musé yate, wa yawutén jémbaaké katik waké wuté. Got apa tapa yate wunat mayé apa tiyaandénngé vékusékgunénngé, wa apamama yakapuk yawutékwa muséké wakawutékwa. ³¹ Nana Néman Du Jisasna aapa Got wa vékusékndékwa, wuné papukundi wakapuk yawutékwannngé. Nané Gotna mayé apaké vékulakate Gotna yé apapu apapu ma kavérékngwak.

³² Apamama yakapuk yawutékwa musé nak an anga. Talimba wuné Damaskusmba yatéwutéka Aretas néma du téndéka, dale jémbaa yate wani gaayéké yé kunmba vénédénngé wandén du, wunat kéraae kalapusmba kusolatakaké mawulé yandarén. Yate, wuné yaange yékapuk yamuké, dé waariyakwa duwat wandéka de gaayéna aatmu pétémbera wunéké séngiye kaavéréndarén. Wani aatmu wan némaan wa, matut gindarén aatmu wa. ³³ Kaavéréndaka wuna dunyan néma kémbimba baangwi lékindarén. Lékiye wunat wandaka kémbimba rawutéka de wimut wulaandénngé taakandarén yaambumba rate baangwimba kure wunat kaapat kusangwandé ndarén. Yandaka wuné kémbi yaasékatake yaange yewutén. Yaange yewutéka wani gaayéna néma du wunat yamba kulkindékwe wa.

Pol yéngan pulak kwaandéka Got dat némaamba kundi kwayéndén

12 ¹ Wani dunyan deku yé kavéréndaré wuné waak wuna yé kavérék-ngaawutékwa, wunéké vékusék-ngunénngé. Wuné Jisas Kraisna kundi kure yaakwa du wa. Wunga yawatu wani yapaté nanat yé kun katik yaké dé. Dékumukét yéngá yakét. Wuné baka wuna yé kavérék-ngaawutékwa. Kavérékte gunat waké mawulé yawutékwa, yéngan pulak kwaawutén muséké. Nana Néman Du talimba paakundén muséké wunat wandénngé waak wakawutékwa.

² Késépéri (14) kwaaré wa talimba wuné Kraisna jémbaamba yaalan du téte yéngan pulak kwaawutéka Got wuné kéraae wunat kure waaréndén nyéntamba tékwa déku gaayét. Yamba vékusék-wutékwe wa. Wuna kwaminyan wuna sépé waak dé kéraae kure waarak, kapuk wuna kwaminyan male dé kéraae kure waarak? Got déku kapmang wani muséké wa vékusékndékwa. ³ Anga male wa vékusékwutékwa. Gotna gaayét wa waarewutén. Wani muséké vékusékte ani muséké yamba vékusékwutékwe wa. Wuna kwaminyan male dé waarak, kapuk sépé waak kwaminyan waak wunga dé waarak? Got déku kapmang wa vékusékndékwa.

⁴ Got wunat wunga kéraae kure waáréndéka néma yéku kundi wa vékuwutén. Vékuwutéka wunat anga wandén, “Méné wani muséké det waké yambak.” Naandéka wani muséké yamba wawutékwe wa. Ani képmaamba tékwa du wani muséké waké yapatindakwa. ⁵ Wani yéngan pulak kwaawutén musé wan néma musé wa. Wani muséké yéku mawulé vékute mawulé tawulé yate wamunaawutu, wan yékun wa. Wani muséké wuna yé kavérékngapuk yate katik waké wuté. Wuné apamama yakapuk yawutékwa muséké male a wakawutékwa. ⁶ Wani yéngan pulak kwaawutén muséké wuna yé kavérékmunaae, wa waangété katik yaké wuté. Papukundi bulkapuk yate yéku kundi wa wawutékwa. Yi wan wanana wa. Du dakwa wuna jémbaa véte wuna kundi vékute wunéké kurkale vékusék-ndarénngé wa mawulé yawutékwa. Wuné wani yéngan pulak muséké kundi wawutu, de wani kundi male vékute, wunéké, “Wa yéku du wa,” naamuké kalik yawutékwa. Yate wani yéngan pulak kwaawutén muséké wakapuk yate wuna yé katik kavérékngé wuté.

Pol néma kaangél wa kutndén

⁷ Wuné Gotna gaayét waáréwutéka dé wunat némaamba kulé muséké wa wandén. Yi wan wanana wa. Wuné wuna yé kavérékte wani yéku muséké mawulé tawulé yakapuk yamuké, Got yi naandéka Satan wunat viyaandéka wuna sépémba néma kaangél wa kuruwutén. Du nak néma raaménymba maan viyaae néma kaangél kutndékwa pulak, wa wuné wani muséké néma kaangél wa kuruwutén. ⁸ Kaangél kuruwutékwa muséké apu kupuk wuné Néman Duwat waatakuwutén, wani musé wunat yaasékatake yéndénngé. ⁹ Waatakuwutéka anga wandén, “Yamba wa. Méné kaangél wa kurkaménengwa. Wuné ménéké yékuunmba véte ménat yéku mawulé kwayékawutékwa. Kwayéwutu méné apamama yakapuk yate wunémba mayé apa kéraae néma jémbaa yaménu nak du véte wakandakwa, ‘Yi. Wan Jisas Krais wa wani mayé apa kwayékwa.’ Wunga wakandakwa.” Wunga wa Néman Du Jisas Krais wunat wandén. Wandéka wuné apamama yakapuk yate mawulé tawulé wa yawutékwa. Yate anga vékusék-wutékwa. Wuné néma jémbaa yawuténngé wa Krais mayé apa tiyaandékwa. Wan wuna mayé apa yamba yé wa.

¹⁰ Wunga vékusékte Kraisna jémbaa yawutéka wuna mawulé yékun yapékaténdékwa. Kaangél kuruwutéka du ras wunéké kapérandi kundi wandaka vakmi wunéké yaandéka wa wuna mawulé yékun yapékaténdékwa. Maama wunat viyaandaka késkulakandéka nakpulak kapérandi musé wunat yaavan kurké yandaka wuna mawulé yékun yapékaténdékwa. Wuné apamama yakapuk yawutéka Krais wunat mayé apa tiyaandékwanngé vékusékwutéka, wuna mawulé yékun wa yapékaténdékwa.

Pol Korinséké vékulakandékwa

¹¹ Anga vékusékwutéka. Waangété dunyan deku yé kavéréndakwa. Wuné wuna yé kavérékte wa waangété du pulak wa wawutékwa.

Vékusékte wa gunat wawutékwa. Guné wani paapu yakwa duké wa anga wangunéngwa, “De Jisas Kraisna kundi yé kunmba kure yaandakwa. De yéku du wa.” Naate wunéké wani yéku kundi yamba wangunéngwe wa. Guné wunéké wunga wamunaae, wa yé kunmba yakate yangunén. Wuna yéku mawulé deku yéku mawulat wa taalékeran. Guné wunga yakapuk yangunénga wuné yan muséké wate waangété du pulak wa wawutékwa.

¹² Wuné gunéké Kraisna kundi kure yaae gunale téte déku jémbaa yawutéka wa véngunén. Wuné déku jémbaa kuttépéraate saalakukapuk yate késpulak nakpulak apanjémaba talimba vékapuk yangunén jémbaa yawutéka wa véngunén. Véte anga wangunén, “Pol wan Kraisna kundi kure yaakwa du wa. Déku jémbaa yakwa du wa. Yi wan wanana wa.” Talimba wunga wangunén.

¹³ Bulaa wunéké anga wangunéngwa, “Nak gaayémba tékwa Kraisna jémbaamba yaalan du dakwaké wa mawulé yandékwa. Nané waak Kraisna jémbaamba yaalan du dakwa wa yaténangwa. Yaténanga nanéké yamba mawulé yandékwe wa.” Naangunénga gunat a wawutékwa: Kamu yawutéka guné wunga wo? Wuné muséké yapatite gunat yéwaaké yaawikapuk yawutéka guné wunga wo kapuk? Wuné wunga yate kapérandi musé gunat yawutu, wa guné wani muséké rakarka yate vékulakaké yambak. Wunga wa mawulé yawutékwa.

¹⁴ Talimba apu vétik gunéké wa yaawutén. Nakapuk bari yaakawutékwa. Wuné yaae gunat yéwaaké katik yaawiké wuté. Yéwaa kéraamuké kalik yate, gunéké sémbérra yate, wa yaakawutékwa. A vékuséngunéngwa. Makal nyambalésé de deku aasa aapaké kakému yamba kéraandakwe wa. Aasa aapa deku makal nyambaléséké wa kakému kéraandakwa. Kéraae deku nyambalésat wa kwayéndakwa. Wunga vékusékte ma vékulakangané. Guné wuna makal nyambalésé pulak téngunénga wuné guna aapa pulak yatéte wa gunéké yaae gunat baka yé kun yakawutékwa.

¹⁵ Gunat yé kun yaké mawulé yate taakawutén akwi musé gunat kwayéké wa mawulé yawutékwa. Yate guna mawulé yé kunmba téndénngé wuné gunéké néma jémbaa yakawutékwa. Yate gunéké néma mawulé yapékawutu guné wunéké mawulé ayélap yaké guné, kapuk yénga pulak? Guné wunga yangunu, wa wuné gunéké néma mawulé yate gunéké néma jémbaa yakawutékwa.

¹⁶ Guné ras anga wangunéngwa, “Pol nanale yaréte nanat yéwaaké yamba yaawindékwe wa. Yi wan wanana wa.” Naangunénga guné ras anga wangunéngwa, “Dé nanale yaréte yéwaa kéraaké wa nanat paapu yandén. Ye nana yéwaa wa baka kéraandén.” ¹⁷ Wunga wangunénga gunat waatakuwutékwa: Yénga pulak wuté wunga yak? Wuné wuna duwat wawutéka bét gunéké yaae gunat paapu yate guna yéwaa kéraae béré wunat tiyaak? Yamba yé wa.

¹⁸ Taitus, Jisas Kraisna jémbaamba yaalan nak duwat waak wawutéka wa gunéké yémbérén. Ye gunale

yaréte Tatus paapu yate guna yéwaa baka dé kéraak kapuk yénga pulak dé yak? Yamba yé wa. Dé wunale nakurakmawulé yandéka aané sékét nakurak jémbaa wa yatékwa. Wunga yatéka wa véngunén.

¹⁹ Guné viyaatakawutékwa nyéngaa véte anga waké yambak, “Pol nanéké wani nyéngaa wa viyaatakandén, nané déké, ‘Yéku musé yakwa du wa,’ naananénngé.” Wunga waké yambak. Wunga yamba yanangwe wa. Néma mawulé yawutékwa du dakwa, gunat wawutékwa. Nané Jisas Kraisale nakurakmawulé yate gunat kundi kwayéte, wa guna mawulat yékun yaké yakwa kundi male wa kwayénangwa. Yi wan wanana wa. Gotna ménimba téte wunga wa wawutékwa. Gunéké vékulaka vékulaka naate wa ani kundi wawutékwa.

²⁰ Wuné gunéké yaae kapérandi musé wayéka yatépé-kangunénga vémuké kalik yawutékwa. Wunga yangunu véte gunat waaruwutu, guné wani kundiké kalik yamuké wa wuné kalik yawutékwa. Guné kamu guné yo? Guné waaru waariyanganéngwa, guné nak du dakwaké kapére mawulé vékungunéngwa, nak du dakwat rakarka yangunéngwa, nak du dakwat yékun yakapuk yate guna sépéché male vékulakangunéngwa, nak du dakwaké papukundi wangunéngwa, kapére mawulé vékute yandarén jémbaaké sémngunéngwa, guna yé kavérékngunéngwa, guné késpulak napulak mawulé vékute guna du dakwale yékunmba yamba yaréngunéngwe wa, wunga kapérandi musé guné yo kapuk? Guné wunga yangunu vémuké kalik yawutékwa.

²¹ Wuné Gorale nakurakmawulé yate gunéké vékulaka vékulaka naawutékwa. Wuné yaae gunat véte nékéti yakapuk yamuké vékulaka vékulaka naawutékwa. Guné wuna kundi vékukapuk yate kapérandi musé wayéka yaténgunu, wa nékéti yakawutékwa. Guné ras, talimba yangunén pulak, wayéka kapérandi mawulé vékute guné du, dakwat témbétnéngwa, guné dakwa, nak dakwana duké yéngunéngwa, guné yaambumba yatékwa du dakwale kwaangunéngwa, wunga kapérandi musé guné yo kapuk? Guné wani kapérandi musé wayéka yatépékanguunu wuné yaae véte wani muséké kalik yate gunéké géraakawutékwa. Guné wani kapérandi musé wayéka yaténgunu vémuké kalik yate wa gunat wunga némaanmba wawutékwa.

Korinsé Jisas Kraiské ma yékunmba vékulaka-pékaténdaré

13 ¹ Talimba apu vétik gunéké wa yéwutén. Bari apu kupukmba yéké mawulé yawutékwa. Ani sapak, kot vékukwa néma du pulak rate, guna kundi vékukawutékwa. Wani muséké ani kundi Gotna nyéngama wa kwaakwa anga: Du vétik kupuk, nak du kapérandi musé yandu vétake, de nakurakmawulé yate wani muséké kot vékukwa néma duwat yénga wandaru. Wani kundi vékute yaawutu nané kundi bulkanangwa. ² Talimba guné vétake ye waambule yaae gunale yaréte

gunat wa wawutén, gunale yaréte kapérandi musé yakwa du dakwa wani kapérandi musé yaaséka ndarénngé. Bulaa wuné apakmba yaréte wa gunat nakapuk wawutékwa. De wani kapérandi musé ma yaasékandarék. Yaasékakapuk yandaru wuné nakapuk yaae det némaanmba waarukawutékwa.

³ Wunéké anga wangunéngwa, “Jisas Krais wani kundi Polét wandéka dé Pol nanat wo, kapuk Pol déku mawulémба vékulakate dé nanat wunga wo?” Wunga wangunéngä bulaa gunat a wawutékwa. Gunéké yaae gunat némaanmba waaruwutu guné vékute wakangunéngwa, “Yi. Krais Polét wandéka wa dé nanat wani kundi wandékwa. Krais nanale yaréte apamama wa yandékwa. Déku mayé apa wan némaan wa. Makal yamba yé wa. Bulaa wa vékuséknangwa.” Wunga wakangunéngwa.

⁴ Talimba, Kraisét takwemimba viyaae baangndarén sapak, Krais kiyaae wa apamama yamba yandékwe wa. Yandéka Got apa tapa yate wandéka wa Krais taamale waarpndén. Bulaa Gotmba mayé apa kéraae Gorale apa tapa yate wa rapékandékwa. Dé ani képmaamba yatéte apamama yakapuk yandén pulak, nané waak apamama yamba yanangwe wa. Yananga Got nanat mayé apa tiyaandéka wa Kraisale nakurakmawulé yate yarénangwa. Yaréte guné kapérandi musé yaasékatake yéku musé yangunénngé, nané apamama yate wa gunat némaanmba wakanangwa.

⁵ Kurkale ma vékulakanganék. Krais Jisaské yé kunumba vékulakapékate déku jémbaa guné kuttépékaau kapuk? Dé guna mawulémба randékwanngé guné vékuséku kapuk? Guné wunga yakapuk yangunu, wa guné déku du dakwa yamba téngunéngwe wa. ⁶ Nané déku du wa. Yi wan wanana wa. Wanngé vékusék-ngunénngé wa mawulé yawutékwa.

⁷ Nané Gorét waatakunangwa, dé gunat yé kun yandu guné kapérandi yapaté yakapuk yangunénngé. Guné yéku yapaté male yangunénngé wa mawulé yanangwa. Got nanat wa mayé apa tiyaandén, yéku yapaté gunat yakwasnyé-nanénngé. Guné yéku yapaté male yangunu, nané wani mayé apa kéraae gunat némaanmba katik waké nané. Nané wani mayé apa kéraae gunat némaanmba wanunu, nak du vékusék- ngandakwa, Gotna kundi kure yaakwa du yaténangwanngé. Nané gunat némaanmba wamuké kalik yate, gunat yakélak waké mawulé yanangwa. Gunat yakélak wanunu nak du dakwa, yéku yapaté yangunénngé gunat yakwasnyénangwa mayé apaké, vékusékngapuk yamunaandaru, wan baka musé wa. Guné yéku yapaté ma yangunék. Wani muséké male wa mawulé yanangwa.

⁸ Nané nak du dakwaké wup yakapuk yate papukundi bulkapuk yate yéku kundi male wanangwa, Gotna jémbaaké. Déku jémbaa katik yaavan kurké nané. ⁹ Yate, nané apamama yakapuk yananu guné Gotmba mayé apa kéraae apamama yamunaangunu, wa wani muséké mawulé tawulé

yakanangwa. Gorét waatakunangwa, guné yéku yapaté yakwa du dakwa téngunénngé.

¹⁰Bulaa wuné apakmba yaréte gunat kundi némaanmba wawutékwa nyéngaamba. Wuné yaae kapérandi yapaté wayéka yatépékangunu véte gunat némaanmba waarumuké kalik yate, wa wunga wawutékwa. Wuné guna néma du rate gunéké yé kunmba vewuténngé, wa nana Néman Du wunat mayé apa tiyaandén. Gunéké kurkale véte, guna mawulé yaavan kurkapuk yate guna mawulé yé kun yawuténngé, wa nana Néman Du wunat mayé apa tiyaandén.

Pol det kundi wasékéyakndékwa

¹¹Wuna aanyé waayéka nyangengu pulak tékwa du dakwa, bulaa wuna kundi wasékéyak-ngawutékwa. Gunéké mawulé yate gunat wawutékwa. Guné wawutén kundi vékute wawutén pulak ma yangunék. Yéku yapaté male ma yangunék. Guné akwi nakurak mawulé yate yé kunmba male ma yaténgunék. Wunga yaténgunu yéku mawulé tiyaakwa du Got gunale rapéka-kandékwa. Dé gunéké néma mawulé yate gunale rapéka-kandékwa.

¹²Nané Jisas Kraisna jémbaamba yaalan du dakwa yanangwa pulak, guné guna du dakwaké mawulé tawulé yate mawulé tawulé yanangwa yapaté det ma yangunék. Ani taalémба tékwa Gotna du dakwa gunéké mawulé tawulé yandaka bulaa gunat a wawutékwa.

¹³⁻¹⁴Néman Du Jisas Krais gunéké sémbéraak yate gunat yé kun yakandékwa. Got gunéké néma mawulé yapéka-kandékwa. Gotna Yaamambi guna mawulémba wulaae randu guné akwi nakurakmawulé yate yé kunmba yatékangunéngwa. Wunga waatakuwutékwa Gorét.

Wani kundi a wasékéyakwutékwa. Yaak.